

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke Zondag

Abonnementsprijs : 400 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

OVER DE HERVORMING VAN HET HUWELIJKSGOEDERENRECHT

1. Dat ons — nu reeds eeuwenoude — huwelijks-goederenrecht aan de eisen van een veranderde samenleving dient aangepast, behoeft, geloof ik, geen betoog. Niet alleen komen alle schrijvers over huwelijks-goederenrecht tot die conclusie, maar ook de regering schijnt die mening toegedaan, vermits de Minister van Justitie in 1948 een commissie in het leven riep om de mogelijkheden tot herziening te onderzoeken.

2. Wat hapert er dan aan het wettelijk stelsel, d.w.z. aan de wettelijke gemeenschap?

Het komt niet meer overeen met de hedendaagse ontvoogding van de vrouw.

Onze gemeenschap is eigenlijk geen «gemeenschap». In plaats van beide echtgenoten op voet van gelijkheid te behandelen, geeft ze de man de bovenhand. Immers, hij alleen beheert de goederen der gemeenschap (B. W. artikel 1421). Hij beheert zelfs al de persoonlijke goederen van de vrouw (B.W. artikel 1428). De positie van de vrouw, daarentegen, is hoofdzakelijk negatief: de vrouw mag zich niet met het beheer der gemeenschap inlaten; en ze heeft voor enige troost, dat ze aan de gevolgen van een slecht beheer van haar man kan ontkomen,

hetzij met afstand te doen van de gemeenschap na ontbinding daarvan (B.W. artikel 1453),

hetzij met het voordeel van emolumenten in te roepen (artikel 1483),

hetzij met de gemeenschap vroegtijdig te laten ontbinden, en door scheiding van goederen te laten vervangen (artikel 1443).

Kortom: de vrouw staat buiten de gemeenschap — al behoort die beide echtgenoten toe.

3. Hoe zijn we tot zo een paradoxle toestand gekomen?

Dit is alleen historisch te verklaren.

Onze gemeenschap is nog zeer duidelijk een overblijfsel van de middeleeuwse onderwerping van de vrouw aan het gezag (*manus, mundium*) van het mannelijk familiehoofd (*pater familias*). Onze gemeenschap stamt waarschijnlijk uit het Germaanse recht der Hoge Middeleeuwen.

Het recht van de vrouw, om de gemeenschap na ontbinding te verwerpen, of om slechts gebonden te zijn tot beloop van haar emolumenten, zijn aan het Romeinse *erfrecht* ontleend — nadat de Justiniaanse

compilaties tot grondslag voor het onderwijs van het recht, vanaf de XIIe eeuw, in heel Europa werden gebruikt. Doch niets onderstreept zo treffend, als juist deze regelen uit het *erfrecht*, hoe vreemd de vrouw aanvankelijk tegenover de gemeenschap stond: de vrouw werd immers behandeld als erfgename van andermans goed, eerder dan als deelgenote in een gemeenschappelijk goed.

4. Daartegen komt nu het hedendaagse rechtsgevoel in opstand. Volkomen terecht, dunkt me.

Zo zeer zelfs, dat er geen principieel verzet tegen die opstand merkbaar is. Het is alleen maar de vraag, waarin de hervorming zal bestaan.

Maar hier lopen dan de meningen uiteen.

5. A) De radicaalste hervormers wensen gewoon het tegendeel van de gemeenschap: de *scheiding van goederen*. In dit stelsel zijn er immers geen gemeenschappelijke goederen meer. Uitsluitend eigen goederen, van iedere echtgenoot. En de vrouw beheert haar eigen goederen zelf (B.W. artikel 1536). Alleen is ze haar man een bijdrage verschuldigd, om hem de lasten van het huwelijk te helpen dragen (B.W. artikel 1537).

Onder de belangrijkste voorstanders van dit stelsel noem ik: Prof. H. De Page, *Traité de Droit civil*, X, n° 1340 (1); Prof. J. Bagniet, *Discours de rentrée à l'Université libre de Bruxelles*, in *Journal des Tribunaux*, 1948, col. 97 vg.

Het stelsel van scheiding van goederen vertoont echter grote nadelen:

1° Scheiding van goederen veronderstelt dat beide echtgenoten, of ten minste één van beide, eigen goederen bezit of verwacht, bij het aangaan van het huwelijk. In verreweg de meeste huwelijken is dat echter niet het geval.

2° Scheiding van goederen vergt een duidelijk bewijs van de onderscheiden eigendommen van man en vrouw. In geval van twijfel moet men tot mede-eigendom (B.W. artikel 577 bis) van beide echtgenoten concluderen. Doch mede-eigendom, gekenmerkt door het veto-recht van iedere mede-eigenaar, is een vaak onbehaaglijke toestand (2). En de rechter kan daar geen redding in brengen, tenzij om de mede-eigenaars tot bijdrage te dwingen in de door hem nodig geachte daden van beheer (B.W. artikel 577 bis, § 6, in fine).

Er blijft maar één oplossing mogelijk: verdeling (B. W. artikel 815).

3° Scheiding van goederen vereist het opmaken van een huwelijkscontract (B. W. artikel 1536), met inventaris van de actuele goederen der echtgenoten. De meeste huwelijken echter (3) worden zonder enig huwelijkscontract gesloten.

4° Scheiding van goederen geeft de vrouw geen aandeel in het inkomen van de man. Oefent de man alleen een winstgevend beroep uit, en wijdt de vrouw haar gehele leven aan het huishouden en aan het grootbrengen van de kinderen — nog steeds het meest voorkomend geval — dan verlaat ze het huwelijk even arm als ze er in getreden was. Met één woord, scheiding van goederen helpt alleen een zeer kleine minderheid van vrouwen: de gegoede.

5° Scheiding van goederen is in België weinig verspreid (4).

6. B. Al deze nadelen worden dan ook opgevangen door stelsels, die de scheiding van goederen met een of andere vorm van gemeenschap willen combineren.

1° *Scheiding van goederen met vennootschap van aanwinsten.*

Die vennootschap wordt meestal gelijkgesteld met de gemeenschap beperkt tot de aanwinsten (5) (B. W. artikelen 1498-1499). Toch zijn het, dunkt we, verschillende begrippen (6). Het begrip «vennootschap» zou namelijk de mogelijkheid bieden, de vrouw aan het beheer deelachtig te maken — hetgeen tot hertoe in de gemeenschap niet toegelaten is.

Dit stelsel werd warm aanbevolen door de ze diep betreunde advocaat bij het Hof van Cassatie, hoogleraar te Brussel, Mr René Marcq.

1° Nu heeft Prof. De Page aangetoond (7) dat de toevoeging van een gemeenschap van aanwinsten de scheiding van goederen helemaal opsloort. In alle twijfelachtige gevallen worden de goederen als gemeenschap beschouwd, op grond van de vermoedens der artikelen 1402 en 1499 B. W. Als zodanig worden ze — ik herhaal: ten onrechte — door de man alleen beheerd. Zo blijft er niets over van de scheiding van goederen, die de hoofdclausule wil uitmaken van het contract.

2° Bedoeld stelsel vindt in België weinig weerklank (8).

2. Het stelsel der huwelijksgoederen.

Zo heet het wetsvoorstel Ciselet en cs. (9).

In de grond is het een scheiding van goederen. Maar onder de eigen goederen van iedere echtgenoot komen zogenaamde huwelijksgoederen voor (10): de gedurende het huwelijk gedane aanwinsten en de goederen waarvan de persoonlijke eigendom niet vast staat. Die huwelijksgoederen worden na ontbinding onder de echtgenoten en/of hun ergenamen verdeeld (11), tenzij de overlevende echtgenoot daarvan afziet (12).

Kortom, het hele stelsel lijkt een handige combinatie, ten gunste van de vrouw, van de voordelen der scheiding van goederen (tijdens het huwelijk) met die der gemeenschap (na het huwelijk).

1° Een moeilijkheid werd echter over het hoofd gezien. Iedere echtgenoot, zo luidt artikel 16 van het ontwerp, beheert zijn eigen goederen. Maar wie beheert de goederen, waarvan de persoonlijke eigendom niet vast staat? En zo zijn er veel.

Hier moet het wetsvoorstel met het gemeen recht worden aangevuld. De enige oplossing lijkt me alweer: mede-eigendom, en dus vetorecht van beide echt-

genoten — een toestand, die niet wenselijk is (hierboven, n° 5, 2°).

2° Verder dient er op gewezen, dat het voorstel Ciselet voor het Belgisch volk helemaal nieuw zou zijn. En die opmerking is van groot belang, waar het gaat om instellingen zoals het huwelijk, die meer dan andere de weerspiegeling zijn van locale gewoonten.

7. C. Zo komen we tot de mening van diegenen, die er de voorkeur aan geven de wettelijke gemeenschap als suppletief recht te behouden, maar die dan te verbeteren naar de behoeften van onze tijd.

Onder de belangrijkste voorstanders van dit standpunt noem ik: Prof. N. Gunzburg, *Huwelijkscontract*, n° 323; Prof. R. Piret, in *Journal des Tribunaux*, 1946, col. 237.

8. De wettelijke gemeenschap heeft het voor mij beslissende voordeel, dat ze tot een soort gewoonterecht is gegroeid. Als we de statistieken der huwelijken van 1927 vergelijken met die van 1952, dan tellen we:

van 87,09 tot 75,5 % wettelijke gemeenschappen;
van 6,18 tot 10,36 % gemeenschappen van aanwinsten;

van 3,79 tot 4,58 % algemene gemeenschappen.

Totaal: van 97,06 tot 90,44 gevallen van gemeenschap.

Daarmee lijkt me bewezen, dat het Belgisch volk aan de gemeenschap de voorkeur geeft. Als juristen moeten we van dat feit uitgaan. Voor ons luidt het probleem: laten we van de gemeenschap het beste maken, wat er van te maken is.

Hetgeen in de gemeenschap om modernisering vraagt, is vooral, zoals hierboven gezegd (n° 2 en 3), het beheer van de gemeenschappelijke goederen. Welnu, om daarin te slagen zijn er niet eens, geloof ik, zo'n ingrijpende veranderingen nodig. Er zou althans heel veel bereikt kunnen worden bij loutere *interpretatie* van de bestaande wetgeving. Ik zal daarmee beginnen. Daarna zal ik op enige hervormingen wijzen, die de *wetgever* in beweging moeten brengen.

9. I. Verbeteringen bij wijze van interpretatie (13).

Feitelijk berust onze opvatting van het beheer van de gemeenschap vooral op traditie. Want het wettelijk materiaal is uiterst gering: het reikt niet verder dan artikelen 1421 en 1422 van het B. W.:

«De man alleen beheert de goederen der gemeenschap,» zegt artikel 1421. «Hij mag ze verkopen, vervreemden, met hypotheek belasten, zonder tussenkomst van de vrouw.»

1° Men heeft daaruit willen afleiden, dat de man willekeurig beheren mag; zelfs bedrieglijk, buiten het belang van het huwelijk om.

Die conclusie is in strijd met de theorie van het rechtsmisbruik.

In waarheid is de man niets anders dan een beheerder van gemeenschappelijke belangen. Dat de wet hem daartoe een zeer verreikende macht geeft, verandert niets aan zijn opdracht van beheerder. Nu moet ieder beheerder zich gedragen als «een goed huisvader (vgl. B. W. artikelen 450 en 1137), en niet, zoals in het feodaal recht, als «heer en meester».

2° Men heeft ook uit artikel 1421 willen afleiden, dat de man geen verantwoording hoeft af te leggen over zijn beheer.

Die conclusie dringt zich niet op. Luidens het gemeen recht is immers ieder beheerder van andermans of van gemeenschappelijke goederen, verantwoording verschuldigd: B. W. artikelen 469 en 1993.

3° Men heeft de vrouw het recht willen ontzeggen, om staande het huwelijk de bedrieglijke daden, door haar man verricht, te bestrijden. De vrouw zou tijdens de gemeenschap geen actuele rechten bezitten; haar rechten zouden afhangen van de aanvaarding der gemeenschap — een keus, die eerst na ontbinding van de gemeenschap mag gebeuren (B.W. artikel 1453).

Dat zie ik niet in. De gemeenschap is collectief eigendom (14) van beide echtgenoten; en niets mag de vrouw beletten haar rechten reeds tijdens het huwelijk te laten gelden. De vrouw is vennote — echter onder ontbindende voorwaarde, indien ze later afziet van de gemeenschap (15).

4° Eindelijk zou de man, net zoals de vrouw, de gemeenschap vergoeding verschuldigd moeten zijn, voor de gevolgen van zijn oneigenlijke misdrijven; hetgeen heden nog steeds betwist wordt (16).

10. II. Hervormingen van wetgevende aard.

Met een soepeler interpretatie zouden we alvast een grote stap vooruit gaan. Willen we nog verder, dan moet de wetgever er bij te pas komen. Bij voorbeeld (17):

1° Het Zwitsers Burgerlijk Wetboek van 1907 (18) kent de vrouw het recht toe, de gemeenschap in bepaalde gevallen te vertegenwoordigen. Dit begrip brengt mede, dat de vrouw, in dergelijke gevallen, zonder machtiging van de man, niet slechts verbintenissen mag aangaan (want zo iets kent ons recht ook: B.W. artikel 222), maar zelfs de gemeenschap mag binden (dit wordt in ons recht in twijfel getrokken) (19).

De vrouw moet geacht worden de gemeenschap te vertegenwoordigen, telkens de man, in rechte of in feite, in de onmogelijkheid verkeert, om blijk te geven van zijn wil.

Wanneer echter de vrouw, in zulke omstandigheden, de gemeenschap bindt, dan rijst de vraag op, of die schulden nog — zoals de tegenwoordige schulden van de gemeenschap — de eigen goederen van de man zullen belasten. Een argument daartegen zou zijn, dat omgekeerd, de schulden aangegaan door de man, wel de gemeenschap belasten (B.W. artikel 1409, 2°), doch niet de eigen goederen van de vrouw (vgl. B.W. artikel 1420).

2° Artikel 1422 van ons B.W. maakt een verouderd onderscheid aangaande schenkingen, door de man toegestaan, van gemeenschappelijke goederen. Zulke schenkingen zouden beperkt moeten blijven tot de uitvoering van zedelijke plichten van een der echtgenoten, of van beiden (20).

3° Misschien zou ook de wettelijke hypotheek der gehuwde vrouw aangevuld moeten worden met roerende zekerheden (21).

11. Maar de verbeteringen en de hervormingen, die ik zojuist in n^{rs} 9 en 10 heb uiteengezet, beschouw ik ten slotte maar als lapmiddelen. Veel ingrijpender in rechte, en toch weinig revolutionair in feite, acht ik een denkbeeld, waarmee ik hier wil besluiten.

Waarom zou het beheer der gemeenschap niet doodgewoon, in overeenstemming met de moderne zeden, aan beide echtgenoten toevertrouwd worden?

Laurent had daar reeds aan gedacht. Artikel 1452 van zijn voor-ontwerp tot herziening van het B.W. luidt immers: « La communauté est administrée par les deux époux conjointement. »

Conjointement (« c'est le cas de le dire! »): *gezamenlijk*.

Dit levert echter bezwaren op. Want zodoende is

de toestemming van beide echtgenoten vereist voor alle daden van beheer (22) en voor het aangaan van alle schulden (23). Zodoende wordt de rechter ook te dikwijls tot ingrijpen geroepen (24).

Ik stel liever voor, dat de echtgenoten *ieder afzonderlijk* de gemeenschap mogen beheren. Alle daden van beheer, door één der echtgenoten verricht, zouden de andere tegenstelbaar zijn.

12. Dit zou natuurlijk een aanzienlijke vereenvoudiging betekenen:

a) Man en vrouw zouden op voet van gelijkheid staan;

b) Derden zouden alle zekerheid hebben;

c) Wanneer één der echtgenoten in de onmogelijkheid verkeert om te beheren, zou de andere alles alleen mogen doen;

d) De schulden aangegaan door één der echtgenoten zouden de gemeenschap belasten — behoudens gebeurlijke vergoedingen (zie B.W. artikelen 1409, 2°, en 1478). Ze zouden echter niet overslaan op de eigen goederen van de andere echtgenoot;

e) Vermits de vrouw het beheer der gemeenschap deelachtig zou worden, zou men ze niet meer als erfgename der gemeenschap mogen behandelen: het recht om de gemeenschap na ontbinding te verwerpen (B.W. artikel 1453) zou dus verdwijnen;

f) Het voordeel van emolumenten (B.W. artikel 1483) eveneens;

g) De gerechtelijke scheiding van goederen (B.W. artikel 1443) eveneens;

h) Het stelsel der voorbehouden goederen (B.W. artikel 224 tot 224d) eveneens;

i) De wettelijke hypotheek der gehuwde vrouw (Hypotheekwet artikelen 64-72) eveneens;

j) De machtiging van de vrouw door de man (B.W. artikelen 215 tot 226) eveneens.

13. Zou zo'n gelijk en afzonderlijk recht van beheer bezwaren opleveren?

Zeker niet, wanneer de echtgenoten in goede verstandhouding leven — hetgeen toch verreweg het meest voorkomend geval uitmaakt.

Maar het recht moet zich nu eenmaal bezig houden met het tegenovergesteld geval: er ontstaat onenigheid, of alleen maar meningsverschil, tussen de echtgenoten. Dan zou ik de volgende denkbeelden in overweging willen geven:

1) Gaat het om een kwestie van ondergeschikt belang? Laat de zaak dan maar rusten.

2) Gaat het om een kwestie van groot belang? Dan moet de rechter ingrijpen.

Ik twijfel er aan, of het wenselijk is, op voorhand deze twee categoriën af te bakenen. Een vervreemding kan van weinig belang zijn, een huur of een levensverzekering van zeer groot belang. Ik zou liever de rechter zelf (vrederechter, in eerste aanleg; voorzitter van de rechtbank in hoger beroep) laten beslissen, en gewoon toepassen de aloude spreuk: *de minimis non curat praetor*. De onzekerheid alleen al zal menig echtpaar er toe nopen, het beroep op de rechter te vermijden.

3) Indien ten slotte één der echtgenoten misbruik maakt van zijn recht van beheer, of alleen maar blijk geeft van gevaarlijke onbekwaamheid, dan mag de andere hem dit recht laten ontzeggen (vgl. B.W. artikel 224c).

14. Bij wijze van *samenvatting* zou ik de lezer de volgende vragen willen voorleggen:

a) Eist ons huwelijksgoederenrecht enige hervorming?

b) Blijft de gemeenschap het meest geschikt als wettelijk stelsel?

c) Dient het beheer der gemeenschap gemoderniseerd?

d) Mag het beheer der gemeenschap aan iedere echtgenoot afzonderlijk worden toevertrouwd?

Prof. R. DEKKERS.

(1) Ik vestig er de aandacht op, dat Prof. de Page in deel X van zijn *Traité*, enkel geschreven heeft: de Inleiding (nrs 1-37) en het hoofdstuk: Scheiding van goederen (nrs 1340-1407).

(2) De Page en Dekkers, V, nr 1153.

(3) Men raadplege de statistieken voor de jaren 1927, 1937, 1947 en 1952, in het *Rechtskundig Weekblad* 1953-1954, kol. 1847-1848. Daaruit blijkt, dat het aantal huwelijkscontracten weliswaar aangroeit, doch slechts vanaf 19,19 % (in 1927) tot 30,48 % (in 1952) van het aantal huwelijken.

(4) Naar de reeds genoemde statistieken, groeit het aantal scheidingen van goederen weliswaar aan, doch slechts vanaf 2,23 % (in 1927) tot 6,81 % (in 1952) van het aantal huwelijken.

(5) Ik noem vooral, in dit verband, het — overigens merkwaardige — proefschrift van Willy Delva, « Het huwelijksvermogensstelsel van scheiding van goederen met gemeenschap van aanwinsten », Tongeren, 1952.

(6) Ik behandel deze vraag in de *Revue critique de jurisprudence belge*, 1950, bl. 196 tot 212.

(7) *Traité*, X, 1400.

(8) Naar de reeds genoemde statistieken, groeit het aantal toepassingen weliswaar aan, doch slechts vanaf 0,70 % (in 1927) tot 2,75 % (in 1952) van het aantal huwelijken.

(9) *Parlementaire bescheiden*, Senaat, 1947-1948, nr 73.

(10) Artikel 13 van het wetsvoorstel.

(11) Artikel 24 van het wetsvoorstel.

(12) Artikel 36 van het wetsvoorstel.

(13) De Page en Dekkers, X, nr 461.

(14) Geen mede-eigendom: De Page en Dekkers, X, 208.

(15) De Page en Dekkers, X, nr 457, met de aangehaalde rechtsleer en rechtspraak.

(16) Zie mijn bespreking in De Page en Dekkers, X, 531 en 581.

(17) De Page en Dekkers, X, 462.

(18) Artikel 206. Zie ook het Voor-ontwerp van Laurent, artikel 1453.

(19) Omdat de schulden der gemeenschap automatisch tot schulden worden van de man. Nu kan men moeilijk aannemen dat de man op zijn eigen goederen gebonden wordt door schulden die hij niet zelf heeft aangegaan.

(20) Zie b.v. het Duitse B.G.B., artikel 1446.

(21) Zie het Duitse B.G.B., artikelen 1389 en 1391; het Zwitserse, artikel 205.

(22) Artikelen 1453 en 1451 van het Voor-ontwerp van Laurent.

(23) Artikel 1456.

(24) Artikelen 1454 en 1461.

Installatie van de commissie belast met de voorbereiding van de Nederlandse tekst van de grondwet, de wetboeken en de voornaamste wetten en besluiten

De Heer Albert LILAR, Minister van Justitie, heeft op 28 Februari 1955 in het Ministerie van Justitie de bij Koninklijk Besluit van 5 April 1954 opgerichte « Commissie belast met de voorbereiding van de Nederlandse tekst van de Grondwet, de wetboeken en de voornaamste wetten en besluiten » geïnstalleerd, in aanwezigheid van de Heer Secretaris-Generaal P. Cornil en van de Heer Kabinetschef Cerckel.

TOESPRAAK VAN DE HEER A. LILAR, MINISTER VAN JUSTITIE.

Bij Koninklijk Besluit van 5 April 1954 werd besloten tot de oprichting van de « Commissie belast met de voorbereiding van de Nederlandse tekst van de Grondwet, de wetboeken en de voornaamste wetten en besluiten ».

Sedert die datum heeft de Regering er zorg voor gedragen de Commissie, wie een uitgebreide en zware taak opgedragen is, samen te stellen uit de meest vooraanstaande en bevoegde geleerden, een secretariaat op te richten en de mogelijkheid te onderzoeken om een zeer enge samenwerking tussen de Commissie en het Departement van Justitie tot stand te brengen.

Het ogenblik waarop uw belangrijke werkzaamheden een aanvang kunnen nemen, is dan ook aangebroken en ik voel er mij bijzonder over verheugd dat mijn functie mij heden de eer te beurt doet vallen uw Commissie te mogen installeren.

De benaming « Commissie belast met de voorbereiding van de Nederlandse tekst van de Grondwet, de wetboeken en de voornaamste wetten en besluiten » houdt schijnbaar een miskenning in van het merkwaardig en omvangrijk werk dat op dit gebied reeds door haar voorganger, de Commissie voor vertaling van de wetboeken, opgericht bij K.B. van 18 September 1923, werd gepresteerd.

Het komt mij dan ook als rechtvaardig en gepast voor, in enkele woorden de ontzaglijk voorbereidende arbeid, door deze Commissie verricht, te belichten en een warme hulde te brengen aan al diegenen die hieraan deel hebben gehad.

De hier aanwezige leden van deze thans ontbonden commissie duiden het mij niet ten kwade hun arbeid als voorbereidend te hebben bestempeld, want ik heb deze term gebruikt zonder ook maar in enige mate afbreuk te willen doen aan hun verdienste.

Wij danken hun de vertaling van de Grondwet, de Gemeentewet en de Provinciale wet; van het Wetboek van Strafrecht en van Strafvordering; van het Burgerlijk Wetboek en de wetten betreffende de rechterlijke inrichting; van het Boswetboek en tal van andere belangrijke wetten en besluiten.

Onafgebroken heeft de Commissie van 1923 tot 1941, eens per week, een ganse dag vergaderend, deze uitgebreide taak tot een goed einde gebracht.

Toen zij in 1941 door de macht der omstandigheden gedwongen werd haar bedrijvigheid stop te zetten, blijkt haar zending echter nog niet voltooid te zijn.

De vertaling van het Wetboek van burgerlijke Rechtsvordering, welke zij sedert 1939 ter hand had genomen, was nog niet beëindigd.

Ook het Wetboek van Koophandel en nog tal van andere belangrijke wetten en besluiten wachtten op een officiële Nederlandse versie.

De Commissie die wij vandaag installeren, heeft dan ook tot eerste opdracht het werk van de bij K. B. van 1923 opgerichte Commissie voort te zetten en dus de vertaling van de wetteksten, waarvan nog geen Nederlandse versie bestaat, te bezorgen.

Daarmee is haar taak echter niet ten einde en het overblijvende gedeelte er van, niet minder kies en belangrijk, rechtvaardigt ten volle waarom wij de arbeid van de thans ontbonden Commissie « voorbereidend » hebben genoemd.

Er zijn inderdaad gronden om zich niet tot de

vertaling van de wetten en besluiten, waarvan alleen nog maar een Franse officiële tekst bestaat, te beperken, doch ook om de Nederlandse tekst van de, na de wet van 18 April 1898, in de Wetboeken ingevoegde wetten op het stuk van de vorm en de eenheid van terminologie te herzien.

Voor de term «Grote naturalisatie» gebruikt de Commissie voor vertaling van de wetboeken, in de Grondwet, artikel 5, 2e lid, de term «Staatsnaturalisatie», terwijl in artikel 50, 1° van de Grondwet (wet van 15 November 1920) en in artikel 56 1° (wet van 15 October 1929) «Grote naturalisatie» wordt gebruikt.

Dergelijke «lectiones discrepantes» zijn niet zeldzaam.

Vervolgens is het nodig gebleken de teksten welke de Commissie reeds heeft vertaald in hun onderling verband te herzien.

Toen de Commissie van 1923 haar werk aanvatte was de Nederlandse rechtsterminologie in België immers schier nog onbestaand: de Commissie werkte met zeer beperkte middelen.

Anderzijds dient onderstreept dat een werk, zoals de vertaling van de wetboeken, één enkel geheel vormt dat slechts gans af is na een eerste en een tweede lezing van het geheel, na vergelijking van de verschillende termen die men onderweg ontmoet en welke de vertaler soms ertoe noopt een aanvankelijk juist geachte term nadien te wijzigen.

Bovendien moet rekening worden gehouden met de strekking naar éénmaking van de administratieve- en de rechtsterminologie in België en Nederland.

De Commissie van 1923 had trouwens reeds in die richting gearbeid en had dan ook in 1939 besloten, in samenwerking met Nederlandse specialisten, de herziening van het burgerlijk wetboek ter hand te nemen.

Zo zullen dan ook eveneens enkele onnauwkeurigheden die schier onvermijdelijk moesten voorkomen, in een werk van zulke lange adem kunnen verbeterd worden.

Zo is uw Commissie dan geroepen een definitieve vastlegging van de redactie van de wetteksten te bezorgen, met het oog op goedkeuring door het Parlement, opdat ook de Nederlandse tekst rechtskracht zou hebben en de gelijkheid tussen het Franstalige en het Nederlandstalige deel van de bevolking zou zijn verwezenlijkt.

Bovendien geeft het voorbehoud, gemaakt in de Koninklijke besluiten tot goedkeuring van de door de Commissie bezorgde teksten, namelijk dat, om de moeilijkheden op te lossen die omtrent de betekenis van een bepaling mochten rijzen, alleen de Franse tekst zal gelden, vaak aanleiding tot verwarring.

Daarbij rijst steeds dezelfde moeilijkheid telkens in een ontwerp of een voorstel van wet, wijzigingen worden voorgesteld in teksten vertaald door de commissie: de Nederlandse tekst krijgt een hybridisch uitzicht doordat een zin of zinsgedeelte, dat kracht van wet heeft, ingeschakeld wordt in een tekst die slechts bij een Koninklijk Besluit werd goedgekeurd.

Wat artikel 41 van de Grondwet betreft deelt de Regering de mening van de Commissie van de Senaat, namelijk dat het bestaan van dit artikel geen bezwaar moet betekenen tegen de globale stemming van de Nederlandse vertaling der wetten en neemt zich voor de nodige maatregelen te treffen om deze globale stemming mogelijk te maken.

Wat de graad van dringendheid van de door Uwe Commissie te volbrengen taken betreft, zou als regel moeten gelden dat het werk zodanig wordt bespoedigd, dat althans de Wetboeken binnen afzienbare tijd klaar komen.

Het is immers hoog tijd dat de Rechtsfaculteiten van onze Universiteiten, onze Onderwijsinstellingen, de Administratie, het gerecht, over een volledig stel codes beschikken.

Zo zal de hopeloze verwarring, welke thans op het stuk van de rechtsterminologie bestaat, van zelf geleidelijk verdwijnen.

Tevens zal, indien de vertaling van de wetboeken en de herziening van de andere wetteksten, met behoorlijke spoed wordt aangevat en doorgedreven, een ander niet te onderschatten resultaat bereikt worden, namelijk dat de redactie van al de teksten van de Commissie volgens dezelfde normen zal geschieden.

Het ware, in dit verband, verkieslijk, althans indien dit mogelijk is, dat er een wetboek niet wordt gepubliceerd vooraleer de andere wetboeken in eerste lezing werden onderzocht.

De dringendste taken zijn ongetwijfeld wel de vertaling van de Grondwet, van het Wetboek van Burgerlijke rechtsvordering en het wetboek van koophandel, en de herziening van het burgerlijk wetboek.

Ziedaar, Mijnheer de Voorzitter, Mijne Heren, in enkele woorden geschetst, de opvatting van de Regering betreffende de werking van uwe Commissie.

De Regering is er van overtuigd, dat de bevoegdheid en de toewijding van Voorzitter en leden er een waarborg voor betekenen dat deze opdracht tot een goed einde zal worden gebracht.

Ik heb de eer, in haar naam, de «Commissie belast met de voorbereiding van de Nederlandse tekst van de Grondwet, de wetboeken en de voornaamste wetten en besluiten» voor geïnstalleerd te verklaren.

ANTWOORD VAN DE HEER E. VAN DIEVOET, VOORZITTER VAN DE COMMISSIE.

De hier aanwezige leden van de thans ontbonden Commissie zijn U hartelijk dankbaar voor de hulde, die U aan het door haar geleverde werk hebt willen brengen. Zij heeft twintig jaar lang in moeilijke omstandigheden, onafgebroken gearbeid; van de Grondwet, het Burgerlijk Wetboek, het Strafwetboek, het Wetboek van strafvordering en een aantal belangrijke administratieve en gerechtelijke wetten heeft zij vertalingen opgemaakt, die onvoldoende gewaardeerd worden, zelfs onvoldoende bekend zijn in de kringen die haar moeten benutten; de bepaling, dat alleen de door haar geleverde vertalingen gebruikt moeten worden voor het onderwijs in de Rijksuniversiteiten en voor het opmaken van alle openbare akten uitgaande van de wettelijk gestelde overheid werd niet altijd in acht genomen: het bleek menig Vlaams jurist eenvoudiger, zijn *Codes Servais* of zijn *Codes Larcier* te bezigen, dan zich de vertalingen aan te schaffen; mede bij gebrek aan een woordenlijst en aan juridisch geschoolde vertalers, ging de Administratie al te vaak haar eigen gang; zelfs is het voorgekomen dat, bij wijziging van enkele woorden uit een door de Commissie vertaald wetsartikel, een nieuwe en gebrekkige Nederlandse tekst van het gehele artikel in de plaats van de vertaling der Commissie kwam te staan.

Op mijn beurt wil ik hulde brengen aan het werk van alle medewerkers tot op deze dag; dankbaar herdenken wij degenen, die ons door de dood zijn ontvallen en meer bepaald, zonder de anderen te vergeten, de eerste voorzitter van de Commissie, de advocaat-generaal de Hoon en Prof. R. Verdeyen, die, sedert het begin, in en buiten de vergaderingen onophoudelijk en met veel toewijding ter beschikking van de Commissie heeft gestaan en die zich bovendien door de uitgave van zijn op het werk van de Com-

missie gebaseerd *Juridisch Woordenboek*, zeer verdienstelijk heeft gemaakt; ten slotte moge hier worden vermeld, dat het ontslag van de heer P. De Beus, gewezen raadsheer in het Hof van beroep, de Commissie heeft beroofd van een uitstekende en zeer dienstvaardige medewerker.

De Commissie, die vandaag door U wordt geïnstalleerd, Mijnheer de Minister, beschouwt zich niet als de voortzetter van de vorige. Haar doel ligt hoger, haar samenstelling is verschillend en, dank zij de welwillendheid van U zelf en van uw voorganger, beantwoordt haar uitrusting aan de noodwendigheden van de haar opgedragen taak.

Indien ik de zaken goed zie, staan wij op de vooravond van een zeer belangrijke hervorming, een hervorming die niet alleen de Vlaamse jurist, maar die het Vlaamse volk aangaat.

De Constituante immers is, ingevolge het zeer lofwaardig initiatief van de heer volksvertegenwoordiger Fayat, geroepen om een Nederlandse tekst van de Grondwet te bezorgen, evenwaardig met de Franse. Het Parlement besliste dat er «reden bestaat tot herziening van *alle* artikelen, doch uitsluitend om de Nederlandse tekst van de Grondwet vast te leggen». *Alle* artikelen, d.i. mede de artikelen waarvan na 1898 een Nederlandse tekst is uitgevaardigd. De Commissie zal zich dadelijk aan het werk zetten, om de Nederlandse tekst van alle artikelen, die niet aan herziening zijn onderworpen, voor te bereiden. Wat de artikelen betreft, die herzien zullen worden, drukt de Commissie de hoop uit, dat het de Regering zal mogelijk zijn, ons te zijner tijd met de bevoegde diensten van het Parlement in contact te brengen.

Ook de voorbereiding van de officiële Nederlandse tekst van de wetboeken en de voornaamste wetten zal zonder uitstel haar beurt krijgen. Uit de bespreking, die, naar aanleiding van een amendement van de Regering, in de Kamer der Volksvertegenwoordigers heeft plaats gevonden, blijkt dat deze Kamer bereid was artikel 41 van de Grondwet buiten toepassing te stellen, in verband met het tot stand brengen van een Nederlandse of een verbeterde Nederlandse tekst van bestaande wetten en ten einde zulks te vergemakkelijken; uitdrukkelijk werd verklaard, dat verbetering van de bestaande Nederlandse teksten mede bedoeld was. De Commissie van de Senaat heeft in het bestaan van artikel 41 van de Grondwet geen bezwaar gezien en meende dat «dit vraagstuk gemakkelijk kon worden opgelost zonder grondwetsherziening, door een gewone wet, waarbij, onder een enkel artikel, de Nederlandse tekst van een of meer of zelfs van al de door de daartoe ingestelde Commissie vertaalde of verbeterde wetten wordt bekrachtigd» («est déclaré officiel et fait foi»). Van enig bezwaar tegen het opzet zelf was geen sprake. Bovendien dunkt mij dat, wanneer het Parlement zich bereid verklaart, aan het Vlaamse volk een Grondwet in zijn taal, ten dele voor het eerst en ten dele in een verbeterde tekst, te bezorgen, daaruit valt af te leiden, zelfs buiten elke daartoe strekkende uitspraak van zinnentwege, dat hetzelfde is bedoeld, wat de wetboeken en de wetten betreft.

Indien ik zo vrij was, aan te dringen opdat van de gelegenheid moge worden gebruik gemaakt om de

Nederlandse teksten van na 1898 te herzien, is het om een dubbele reden. Die Nederlandse teksten zijn opgemaakt door de taaldiensten van de onderscheidene departementen of van de wetgevende kamers, zonder enige raadpleging met wie ook, zonder een bepaalde methode en zonder het gebruik van een vaste terminologie: indien de Commissie die teksten moest onaangeroerd laten en alleen degene van voor 1898 mocht herzien, dan krijgen b.v. het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering en het Wetboek van koophandel een harlekijnspek, bestaande uit van na 1898 stammende veelkleurige stukken en uit een gedeelte, dat door de Commissie zou zijn vervaardigd.

Maar het is niet alleen een vraag van harmonie en eenvormigheid: menigvuldige teksten van na 1898 zijn foutief, gebrekkig van vorm en ten dele onverstaaanbaar, zodat de Vlaamse jurist zonder de Franse tekst veelal niet uitkomt.

Twee grappige voorbeelden — uit vele — moge ik ter illustratie aanhalen. Het opschrift van Sectie XI van de wet op de vennootschappen luidt: «Des actions et des prescriptions» en de officiële Nederlandse titel heet: «Van de aandelen en van de verjaringen», waar de artikelen van deze Sectie zich niet bezighouden met aandelen, maar met rechtsvorderingen. Sectie XIII van dezelfde wet betreft in het buitenland opgerichte vennootschappen en artikel 196 bepaalt: «Elles pourront faire leurs opérations et ester en justice en Belgique»; volgens de Nederlandse tekst mogen zij «voor het gerecht getuigenis afleggen».

Daarom overwoog dan ook de aanhef van het Koninklijk Besluit van 4 April 1954, dat het nodig is gebleken ook de Nederlandse tekst van de na 8 April 1898 uitgevaardigde wetten te herzien en in overeenstemming te brengen met de door de Commissie opgemaakte Nederlandse versie van de oudere teksten.

Met groot genoegen, Mijnheer de Minister, begroeten wij uw verklaring, dat de Regering de bedoeling heeft om de door de Commissie opgemaakte en door de Centrale Commissie goedgekeurde Nederlandse teksten, zo voor de periode van vóór als voor de periode van na 8 April 1898, aan de Wetgevende Kamers, ter bekrachtiging voor te leggen. Eerst wanneer dit zal zijn geschied, zal de gelijkheid, wat de wet betreft, zijn verwezenlijkt en zal het Vlaamse volk kunnen worden geacht de wet te kennen.

Het werk dat U van de Commissie verwacht, Mijnheer de Minister, is niet alleen zeer omvangrijk, maar tevens zeer moeilijk. Rechtwetenschap, taalkunde en geschiedenis komen er bij te pas. Als voorzitter moge ik U derhalve innig dank zeggen voor de zorg, waarmee de Commissie is samengesteld, voor de oprichting van een bevoegd secretariaat en voor de in het vooruitzicht gestelde medewerking van uw Departement. Uitgerust zoals zij is, hoopt de Commissie de haar opgedragen taak naar behoren te kunnen vervullen. Hoe het zij, aan U zelf, aan de Regering en aan het Parlement wil ik uit naam van de leden van de Commissie en uit mijn naam, gaarne verzekeren, dat wij al het mogelijke zullen doen om het in ons gestelde vertrouwen niet te beschamen.

Abonneert U op het Rechtskundig "Weekblad"

RECHTSPRAAK

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 5 October 1953.

Voorzitter: M. Wouters.

Raadsheer-Verslaggever: M. Anciaux Henry
de Faveaux.

Advocaat-Generaal: Mr Janssens de Bisthoven.

Nationaliteit. — Nationaliteitskeuze door een vrouw, die haar Belgische nationaliteit heeft verloren door haar huwelijk met een vreemdeling, krachtens artikel 19, lid 2 der gecoördineerde wetten op de nationaliteit gedaan, is zonder uitwerking, indien de vrouw overlijdt vóór de overschrijving daarvan in het art. 22 van voormelde wet bedoelde register.

Uit de in onderling verband beschouwde artikelen 10, 19 en 20 van de gecoördineerde wetten op de Nationaliteit blijkt, dat de met het oog op het wederverkrijgen van de staat van Belg afgelegde verklaring van nationaliteitskeuze bij een rechterlijke beslissing behoort te worden ingewilligd, de eindbeslissing dient te worden overgeschreven in het in art. 22 voormelde register en de nationaliteitskeuze ten slotte eerst werkt van de overschrijving af en slechts voor de toekomst.

Indien de betrokkene vóór de rechterlijke inwilliging en de overschrijving overleden is, kan de door hem gedane nationaliteitskeuze geen uitwerking hebben. Een na het overlijden geschiedde overschrijving van het arrest van inwilliging heeft geen uitwerking kunnen verlenen aan de nationaliteitskeuze, nu de werking, welke de wet zonder terugwerkende kracht toekent aan de overschrijving van de beslissing, waarbij een nationaliteitskeuze wordt ingewilligd, nl. het weder verkrijgen van de staat van Belg, slechts intreedt, indien de persoon, wiens nationaliteitskeuze wordt ingewilligd, nog in leven is.

Het geëmancipeerde minderjarig kind kan zich mitsdien niet beroepen op art. 5 van voormelde gecoördineerde wetten, om te beweren, dat het de Belgische nationaliteit verkregen heeft.

Procureur-generaal inzake Debecquevort t/
de ambtenaar van de Burgerlijke Stand te Brussel.

Gelet op de vordering voorgebracht door de Heer Procureur-generaal bij dit Hof, overeenkomstig art. 88 van de wet van 27 Ventôse, jaar VIII, van artikel 29 van de wet van 4 Augustus 1832 en van artikel 14 van de wet van 25 Februari 1925, welke vordering luidt als volgt:

«Tot de tweede kamer van het Hof van Verbreking:

De ondergetekende Procureur-generaal heeft de eer bij het Hof, in het belang der wet, aan te geven, overeenkomstig artikelen 88 van de wet van 27 Ventôse, jaar VIII, en 29 van de wet van 4 Augustus 1832, een in kracht van gewijsde gegaan arrest van het Hof van beroep te Brussel van 12 Juli 1952, in zake Becquevort Gabrielle, nandelende als voorlopige voogdes van haar kleinkind, Verschuuren, Myriam, appellante van een vonnis van de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, tegen de Ambtenaar van de burgerlijke stand te Brussel en, voor zoveel als nodig, tegen de stad Brussel, geïntimeerde;

Dit arrest werd in de volgende omstandigheden gewezen:

De persoon genaamd Francq Claire, moeder van Verschuuren Myriam, van geboorte Belgische, heeft haar staat van Belg verloren door haar huwelijk met Verschuuren Charles, Nederlands onderdaan; nadat het huwelijk door een echtscheiding was ontbonden geweest heeft zij ten overstaan van de Procureur des Konings te Brussel tot het herkrijgen van de staat van Belg, de verklaring van nationaliteitskeuze afgelegd waarin is voorzien bij artikel 19, lid 3, van het Koninklijk besluit van 14 December 1932 houdende samenordering van de wetten op de verwerving, het verlies en de herkrijging van de nationaliteit;

Francq Claire is op 9 Augustus 1947 overleden; toch werd haar nationaliteitskeuze ter inwilliging aan de rechterlijke overheid onderworpen, en ingewilligd bij arrest van het Hof van beroep te Brussel van 15 December 1949; dit arrest werd, ten verzoeken van het parket op 9 Februari 1950 overgeschreven in de registers van de akten van nationaliteit van de Stad Brussel;

Debecquevort Gabrielle, voorlopige voogdes van de minderjarige Verschuuren Myriam, die oordeelde dat haar pupil ten gevolge dier nationaliteitskeuze Belg geworden was uit kracht van artikel 5, lid 1, van de samengeordende wetten, vroeg voor dezelve een bewijs van Belgische nationaliteit aan; daar dit bewijs haar werd geweigerd, maakte zij het aldus opgezezen geschil aanhangig bij de Rechtbank van eerste aanleg te Brussel, bij dagvaarding gedaan aan de Ambtenaar van de burgerlijke stand van de Stad Brussel en, voor zoveel als nodig, aan de Stad Brussel; nadat haar in eerste aanleg haar eis werd ontzegd, stelde zij hoger beroep in; op dit hoger beroep werd het beklagd arrest gewezen hetwelk, na het beroepen vonnis vernietigd te hebben, «voor recht zegt dat Verschuuren Myriam, geboren te Brussel dd. 9 Juli 1943, van Belgische nationaliteit is en dat de geïntimeerden alle bewijzen van Belgische nationaliteit moeten afleveren waarom zij worden verzocht»;

Het arrest steunt zijn beslissing op artikel 5, lid 1, van de samengeordende wetten op de verwerving, het verlies en de herkrijging van de nationaliteit;

Luidens deze bepaling worden de niet geëmancipeerde minderjarige kinderen Belgen «wanneer de ouder, die over hen het bewaarrecht uitoefent, vrijwillig den staat van Belg verkrijgt of terugbekomt»;

Vermits de staat van niet geëmancipeerde minderjarige van het kind Verschuuren niet werd betwist, diende het Hof van beroep na te gaan of de moeder van dit kind de staat van Belg herkrege had en, zo ja, of ten dage waarop zij deze staat herkrege had, zij het bewaarrecht over het kind uitoefende;

Het beklagd arrest neemt aan, nu de verklaring van nationaliteitskeuze afgelegd door Francq Claire bij het arrest van 15 December 1949 is ingewilligd geweest, die verklaring haar uitwerking heeft gehad welke hierin bestaat dat de belanghebbende de staat van Belg, herkrijgt niettegenstaande zij overleden is in de loop van de procedure tot inwilliging;

Uit het onderling in verband brengen van artikelen 10, 19 en 20 der samengeordende wetten blijkt dat de tot het herkrijgen van de staat van Belg afgelegde verklaring van nationaliteitskeuze bij een rechterlijke beslissing behoort te worden ingewilligd, dat de eindbeslissing van inwilliging dient te worden overgeschre-

ven in het register vermeld in artikel 22 en, tenslotte, dat de nationaliteitskeuze eerst uitwerking heeft vanaf de overschrijving en alleen voor de toekomst;

Daaruit volgt, enerzijds, dat de door Francq Claire afgelegde verklaring van nationaliteitskeuze geen uitwerking heeft kunnen hebben toen zij nog in leven was, naardien noch inwilliging noch overschrijving vóór haar overlijden hebben plaats gehad; anderzijds, dat de nadien geschiede overschrijving van het arrest van inwilliging geen uitwerking heeft kunnen verlenen aan de nationaliteitskeuze, nu de uitwerking welke de wet, zonder retroactiviteit, toekent aan de overschrijving van de beslissing waarbij een vaderlandskeuze wordt ingewilligd, namelijk het verkrijgen of het herkrijgen van de staat van Belg, enkel wordt voortgebracht indien de persoon, wiens vaderlandskeuze werd aanvaard, nog in leven is;

Insgelijks ten onrechte beschouwt het arrest als vervuld de vereisten bij de wet gesteld met betrekking tot de uitoefening van het bewaarrecht door Francq Claire over haar minderjarige dochter, want ook al heeft het overlijden van Francq Claire, gelijk het bestreden arrest aanneemt, niet belet dat haar nationaliteitskeuze uitwerking had (namelijk het herkrijgen van de staat van Belg), dan nog oefende de moeder, ten dage waarop deze uitwerking theoretisch van kracht zou zijn geworden, alstoen overleden, klaarblijkend het bewaarrecht over haar kind niet uit;

Vruchteloos poogt het beklagd arrest zijn beslissing te rechtvaardigen door te overwegen dat «het Hof, door bij zijn arrest van 15 December 1949 post mortem de verklaring van nationaliteitskeuze van Francq Claire in te willigen, impliciet de fictie heeft aangenomen dat dezelve, voor die procedure en de gevolgen ervan, diende te worden beschouwd als voortlevend en voort het bewaarrecht over haar dochter uitoefenend»;

Het Hof van beroep vermocht niet zodanige fictie aan te nemen, welke bij generlei wetsbepaling is voorzien en welke bovendien onverenigbaar is met de regel dat de nationaliteitskeuze eerst haar uitwerking heeft vanaf de overschrijving ervan en enkel voor de toekomst;

In de onderstelling trouwens dat het arrest van 15 December 1949 deze fictie had aangenomen voor de hangende procedure tot inwilliging, had het Hof van beroep, hetwelk dd. 12 Juli 1952 over een andere vordering uitspraak deed, desniettemin de verplichting te onderzoeken of de overschrijving van de beslissing van inwilliging uitwerking kon hebben na het overlijden van de belanghebbende; aan de andere zijde is het zonder de minste grond dat het beklagd arrest aan het arrest van 15 December 1949 dezelfde fictie van overleving van Francq Claire toeschrijft ten aanzien van de uitoefening van het bewaarrecht, want toen dit arrest werd gewezen, was deze vraag aan het Hof niet onderworpen en het arrest heeft er niet over beslist;

Door te beslissen zoals het heeft gedaan, heeft het beklagd arrest artikelen 5, lid 1, 10, 19 en 20 geschonden van het Koninklijk besluit van 14 December 1932 houdende samenordering van de wetten op de verwerving, het verlies en de herkrijging van de nationaliteit;

Om die redenen:

Vordert de ondergetekende Procureur-generaal dat het Hof moge behagen in het belang der wet voormeld arrest van het Hof van beroep te Brussel van 12 Juli 1952 te verbreken; te gelasten dat het uit te spreken arrest zal worden overgeschreven in de registers van

dat Hof en dat melding ervan zal worden gemaakt op de kant van de vernietigde beslissing;

Brussel, dd. 13 Mei 1953,
Namens de Procureur-generaal,
De Advocaat-generaal
w.g. R. Janssens de Bisthoven.

De gronden overnemend welke in de vorenstaande vordering zijn uiteengezet, vernietigt, doch enkel in het belang der wet, het beklagd arrest, dd. 12 Juli 1952 gewezen door het Hof van beroep te Brussel;

Beveelt dat van onderhavig arrest melding zal gemaakt worden op de kant van het vernietigd arrest.

HOF VAN VERBREKING

2e Kamer. — 12 Juli 1954.

Voorzitter : M. Wouters.
Raadsheer-Verslaggever : M. Belpaire.
Advocaat-Generaal : Mr. Delpelchin.

1. **Strafvordering. — Verjaring van het recht tot strafvordering. — Aanduiding van de toegepaste wetsbepalingen in hoger beroep bij verwijzing naar de bestreden beslissing, zelfs wanneer deze wordt gewijzigd.**

2. **Strafrecht. — Betekenis van «akte» in art. 196 W. v. S. — Het kasboek van het kantoor van een notaris is een zodanige «akte».**

1. *Ingeval verscheidene feiten, die de opeenvolgende en voortdurende uitvoering zijn van eenzelfde strafbaar oogmerk, slechts een strafbaar feit opleveren, neemt de verjaringstermijn van het recht tot strafvordering ten aanzien van de gezamenlijke feiten eerst een aanvang op de dag van het plegen van het laatste strafbare feit.*

Geen enkele wetsbepaling verbiedt aan de rechter in hoger beroep, zonder ze over te nemen, bij verwijzing naar de bestreden beslissing de wettelijke bepalingen aan te duiden die hij toepast, zelfs wanneer hij die beslissing wijzigd.

2. *Akte in de zin van art. 196 W. v. S. is ieder authentiek, openbaar geschrift, ieder handels- of bankgeschrift, ieder privaat geschrift, dat van aard is om in zekere mate tot bewijs te strekken en waarvan de vervalsing of namaking een nadeel met zich kan brengen.*

Krachtens art. 2 van het K. B. n° 213 van 13 December 1935, dat art. 33 van de Wet van 25 Ventôse an XI heeft vervangen, moet uit de boekhouding van de notaris te allen tijde onmiddellijk de toestand van zijn kantoor kenbaar zijn.

Het kasboek van het kantoor van de notaris is dienvolgens een akte in de zin van art. 196 W. v. S. en dient noodzakelijk alle bedragen te vermelden, welke in de kas van het kantoor zijn binnengekomen of daaruit gegaan.

Hault, G.

Gelet op het bestreden arrest, dd. 20 Februari 1954 door het Hof van beroep te Luik gewezen;

Over het eerste middel, afgeleid hieruit dat bij het bestreden arrest ten laste van aanlegger één enkele straf wordt uitgesproken, zonder opgave van de telastleggingen :

Overwegende dat het arrest, het beroepen vonnis wijzigend, bewezen verklaart de tegen de beklagde

voorgebrachte telastlegging, A, zoals zij in de dagvaarding luidt, dit wil zeggen het plegen van de valsheden in geschriften en het gebruiken van valse stukken;

Dat het, ter bevestiging van dat vonnis ten aanzien van de telastlegging B, namelijk die van verduisteringen, verklaart dat deze telastlegging bewezen is gebleven door het in hoger beroep gedane onderzoek;

Overwegende dat het middel feitelijke grondslag mist;

Over het tweede middel, afgeleid hieruit dat het bestreden arrest de data der misdrijven niet nagevorst heeft en het niet mogelijk maakt te zeggen of zij minder dan drie jaar vóór de vordering van de Procureur des Konings van 3 Augustus 1953 werden gepleegd, dan wanneer in de beschikking van verwijzing als niet verjaard werden aangemerkt sedert 1948 begane feiten,

en dan wanneer de enige datum welke in de gronden van het arrest wordt aangeduid die is van een valsheid in geschriften die in 1948 zou zijn gepleegd geweest :

Overwegende dat, nu te dien aanzien geen conclusiën werden genomen, de rechter over de grond niet behoeft nauwkeurig de datum der misdrijven aan te geven waarover hij uitspraak doet;

Overwegende dat het bestreden arrest onder meer bewezen verklaart, zoals het in de dagvaarding luidt, de telastlegging A, betrekkelijk tot valsheden in geschriften welke werden gepleegd « op een niet verjaard tijdstip sinds 1948 en inzonderheid in 1950, 1951, 1952 », dit is, voor sommige der feiten, minder dan drie jaar vóór de datum van het arrest;

Overwegende dat het arrest vaststelt, aan de andere zijde, dat de ten laste van aanlegger bewezen verklaarde misdrijven aan een zelfde culpoos feit zijn ontsproten, en dat het wegens die misdrijven één straf toepast;

Overwegende dat in geval verscheidene feiten, die de opeenvolgende en voortdurende uitvoering van een zelfde strafbaar oogmerk vormen, slechts één strafrechtelijk feit uitmaken, de termijn van verjaring der publieke vordering, pas een aanvang neemt, ten aanzien van de gezamenlijke feiten, ten dage van de laatste strafbare daad;

Overwegende dat, waar hij bewezen verklaarde sommige feiten gepleegd minder dan drie jaar vóór de datum waarop hij uitspraak deed, de rechter over de grond er niet meer toe was gehouden na te gaan of de andere, uit hetzelfde strafbare oogmerk voortgevloeide feiten meer of minder dan drie jaar vóór de in het middel bedoelde vordering waren gepleegd geweest;

Overwegende dat het middel niet kan worden aangenomen;

Over het derde middel, afgeleid hieruit, enerzijds, dat het bestreden arrest, waarbij de beslissing van de eerste rechter wordt gewijzigd, zich er niet toe mocht beperken te verwijzen naar de door die magistraat verstrekte opgave van wetsbepalingen, maar die wetsbepalingen diende aan te duiden, anderzijds, dat het bestreden arrest, ofschoon een reeks door de eerste rechter niet opgegeven wetsbepalingen aanduidend, onder meer artikelen 193 en 194 van het Strafwetboek, geen melding maakt van artikel 196 van dat wetboek, en hieruit afgeleid, tenslotte, dat het bestreden arrest aanleggers' conclusiën niet behandelt waarbij deze staande hield dat de hem verweten feiten alleen valsheden in openbare geschriften konden opleveren :

Overwegende, aan de ene zijde, dat geen wetsbepaling aan de rechter in hoger beroep verbiedt, zonder ze over te nemen, bij verwijzing naar de

beroepen beslissing, de wetsbepalingen aan te duiden die hij toepast, zelfs wanneer hij die beslissing wijzigt;

Overwegende, aan de andere zijde, dat, ook al geeft het arrest onder de toegepaste wetsbepalingen art. 196 van het Strafwetboek niet op, het van die bepaling in zijn gronden melding maakt, en de toepassing ervan op de feiten der zaak onderzoekt;

Dat uit deze omstandigheden, in verband gebracht met de omstandigheid dat aanlegger vervolgd werd uit hoofde van het in artikel 196 van het Strafwetboek omschreven misdrijf, en niet uit hoofde van het in artikel 194 van dat wetboek omschrevene, blijkt dat het tengevolge van een materiële vergissing is dat het arrest artikel 194 aanduidt in stede van art. 196; dat de uitgesproken straf gerechtvaardigd wordt door laatstvermelde bepaling, gecombineerd met artikelen 2 van de wet van 4 October 1867 en 80 van het Strafwetboek, allebei gewijzigd bij de wet van 23 Augustus 1919;

Overwegende, eindelijk, dat, door te verklaren dat de boekhouding der notarissen, zoals zij is voorgeschreven bij het koninklijk besluit van 13 December 1935, tot voorwerp heeft ten bewijze te dienen van de feiten welke vaststelling zij behelst, en dat trouwens tot het volbrengen van de strafbare valsheid niet nodig is dat het geschrift tot volledig bewijs strekke van de daarin vastgestelde feiten, dat het, naar de strikte betekenis van de term, een titel van een recht of een verbintenis zij, maar dat het volstaat dat het, althans in een zekere mate, een bewijs voor of tegen een derde kan opleveren, het bestreden arrest de in het middel bedoelde conclusiën heeft besproken, welke luiden dat niet steekhoudend kan worden beweerd dat, wijl zij gereguleerd is, de boekhouding der notarissen het karakter van authenticiteit heeft verkregen, welke boekhouding dan ook zou moeten worden beschermd door artikelen 194 en 195 van het Strafwetboek, als door een openbare ambtenaar bijgehouden openbaar geschrift;

Overwegende dat het middel in geen zijner onderdelen kan worden aangenomen;

Over het vierde middel, doordat het bestreden arrest ten onrechte artikel 196 van het Strafwetboek heeft toegepast,

dan wanneer aanleggers' kasboek geen juridische gevolgen kan hebben ten opzichte van derden en derhalve niet bedoeld wordt in de laatste twee leden van voormeld artikel,

dan wanneer dat kasboek geen akte uitmaakt, nu het geen ondertekend geschrift is,

dan wanneer de tot het huishoudelijke gebied behorende registers en papieren nimmer ten bewijze strekken voor of tegen degene die ze heeft bijgehouden of opgemaakt,

dan wanneer bij het koninklijk besluit n° 213 van 13 December 1935 tot wijziging van de wet van 25 Ventôse jaar XI, tot regeling van het notarisambt en tot aanvulling van het besluit van 2 Nivôse jaar XII, niets werd gewijzigd aan de door het strafwetboek vereiste voorwaarden en een kasboek niet tot een akte heeft kunnen maken;

doordat het bestreden arrest als bestanddeel van de valsheid van het feit in aanmerking neemt dat aanlegger zijn persoonlijke geldopnemingen niet op hun datum heeft opgetekend,

dan wanneer, precies naar luid van voormeld koninklijk besluit, hij daartoe niet verplicht was, naardien de in aanmerking genomen geldopnemingen niet tot een verrichting van zijn ministerie behoorden en niet gedaan werden voor rekening van cliënten of lastgevers, hetgeen de persoonlijke geldopnemingen uitsluit,

en dan wanneer het verzuimen van een niet verplichte boeking geen valsheid in geschrifte kan opleveren, en doordat het bestreden arrest gezegd heeft dat het door dame Equenne overhandigde bedrag van 900.000 frank in de boekhouding van de notaris diende voor te komen, aldus aanleggers' conclusiën onbeantwoord latende waarbij deze staande hield dat er in zijn boeken geen rekening Equenne bestond, dat hij in deze aangelegenheid als particulier handelde en dat hij een bijzondere lastgeving had waarvan hij door stukken deed blijken:

Overwegende dat een «akte» is, naar de zin van artikel 196 van hete Strafwetboek, ieder authentiek, openbaar geschrift, ieder handels- of bankgeschrift, ieder privaatschrift dat van aard is om in zekere mate tot bewijs te strekken en waarvan vervalsing of namaking een nadeel kan met zich brengen;

Overwegende dat, naar luid van artikel 33 van de wet van 25 Ventôse jaar XI, zoals het is vervangen geweest door artikel 2 van het koninklijk besluit n° 213 van 13 December 1935, uit de boekhouding der notarissen te allen tijde onmiddellijk de toestand van het kantoor moet kunnen worden gekend;

Overwegende dienvolgens, dat het kasboek van het kantoor van een notaris, enerzijds, een akte uitmaakt naar de zin van voormeld artikel 196, en, anderzijds, noodzakelijk al de sommen dient te vermelden welke in de kas van het kantoor zijn binnengekomen of dezelfde hebben verlaten;

Overwegende dat het arrest er inzonderheid op wijst dat een som welke aanlegger van een cliënt had ontvangen om tot aanzuivering van een verrichting (zaak Equenne David) gestort te worden «slechts gedeeltelijk in de kas van het kantoor en op de rekening van de cliënt is gekomen; dat te dien aanzien weinig afdoet dat die som zij geboekt geweest op een in tweevoud tussen partijen gevoerde rekening, vermits de officiële boekhouding slechts gedeeltelijk melding ervan maakte, en dat in dit gebrek aan overeenstemming tussen beide rekeningen de doelbewuste wil van beklagde dient te worden onderkend zijn juiste toestand bij een eventuele controle door de kamer der notarissen te verbergen»;

Overwegende dat het middel in geen zijner onderdelen kan worden aangenomen;

Over de middelen welke betrekking hebben op de telastleggingen van gebruik van valse stukken en verduistering:

Overwegende dat bij het arrest één straf werd uitgesproken uit hoofde van de ten laste van aanlegger voor bewezen gehouden misdrijven;

Dat de middelen welke enkel op sommige dier misdrijven betrekking hebben niet ontvankelijk zijn bij gebrek aan belang, aangezien de uitgesproken straf gerechtvaardigd blijft ten aanzien van het in het vierde middel opgegeven misdrijf van het plegen van valsheid;

En overwegende, voorts, dat de substantiële of op straf van nietigheid voorgeschreven rechtsvormen werden nageleefd en dat de veroordeling overeenkomstig de wet is;

Om die redenen:

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegger tot de kosten.

RAAD VAN STATE

4e Kamer. — 31 Januari 1955.

Zetel: M.M. Vranckx, voorzitter; Mast, verslaggever, en Buch.

Auditoraat: M. Vliebergh.

Advocaten: Mrs Stroobants, Grégoire en Colaert.

1. **Nationale Kas voor Oorlogspensioenen** (1 en 2).
2. **Provincie. — Gouverneur. — Regeringscommissaris in de provincie** (2 en 3).
3. **Burgerlijke en individuele rechten** (2).
4. **Administratieve akten. — Geldigheid. — Bevoegdheid** (1).
5. **Rechtspleging. — Verzoekschrift. — Aanwijzing van de tegenpartij** (2).
6. **Rechtspleging. — Kosten** (3).
7. **Raad van State. — Geschil nietigverklaring. — Bevoegdheid. — Middel van ambtswege** (3).

1. *Artikel 14 van het Koninklijk Besluit van 8 Februari 1925 heeft aan de gouverneur niet rechtsgeldig de bevoegdheid kunnen opdragen om uitspraak te doen over de geschillen betreffende de aansprakelijkheid van de gemeenten die, wegens het niet-mededelen aan de Nationale Kas voor Oorlogspensioenen, van de wijzigingen in de burgerlijke stand van de gepensioneerden, oorzaak zijn van door deze Kas ten onrechte gedane betalingen.*

Zodanige geschillen hebben betrekking op een burgerlijk recht. De verklaringen, afgelegd in de loop van de parlementaire voorbereiding van de wet van 23 Januari 1925 kunnen niet opwegen tegen artikel 92 van de Grondwet en tegen het feit dat deze wet de administratieve overheid geen uitdrukkelijke opdracht geeft om zich over de betreffende geschillen uit te spreken.

2. *De Nationale Kas voor Oorlogspensioenen is geen tegenpartij bij een beroep tot vernietiging van een beslissing, door de gouverneur op grond van artikel 14 van het Koninklijk Besluit van 8 Februari 1925 gewezen.*

3. *De beslissing van de gouverneur moet wegens onbevoegdheid worden vernietigd. De Raad van State wijst ambtshalve op deze onbevoegdheid. Doordat de gouverneur als vertegenwoordiger van het centraal bestuur is opgetreden, komen de kosten te laste van de Staat.*

Gemeente Bost t/ Gouverneur van de provincie Brabant, en Nationale Kas voor Oorlogspensioenen.

Gezien het verzoekschrift dd. 22 November 1951, ingediend door het daartoe bij raadsbeslissing dd. 19 October 1951 gemachtigd college van burgemeester en schepenen der gemeente Bost;

Overwegende dat het beroep strekt tot vernietiging van de beslissing dd. 5 October 1951, waarbij de gouverneur der provincie Brabant de gemeente Bost verantwoordelijk stelt voor de uitbetaling, door de Nationale Kas voor Oorlogspensioenen, van een som van 64.059 frank en het Gemeentekrediet van België machtigt deze som af te houden op het aan de verzoekende partij toekomend aandeel in de door de Staat geheven optimiteiten bij de grondbelasting en in het fonds der gemeenten;

Overwegende dat terzake geen beslissing van de Nationale Kas voor Oorlogspensioenen wordt bestre-

den; dat de tweede tegenpartij buiten de zaak dient te worden gesteld;

Overwegende dat de bestreden beslissing is gemotiveerd door de considerans dat, ingevolge de niet-mededeling aan de Nationale Kas voor Oorlogspensioenen, van de verandering in de burgerlijke stand van de genaamde Sneyders Maria, de Nationale Kas ten onrechte aan deze persoon een som van 64.059 frank heeft uitgekeerd en de gemeente Bost voor de geldelijke gevolgen van deze nalatigheid verantwoordelijk dient te worden gesteld;

Overwegende dat ambtshalve dient te worden opgeworpen dat het geschil omtrent de vraag of de door een orgaan der gemeente gepleegde nalatigheid haar geldelijke aansprakelijkheid tegenover derden voor gevolg kan hebben, een burgerlijk recht tot voorwerp heeft en aldus, krachtens artikel 92 der Grondwet, bij uitsluiting onder de hoven en rechtbanken ressorteert; dat artikel 12 van de wet van 23 Januari 1925 tot oprichting van een Nationale Kas voor Oorlogspensioenen bepaalt dat de gemeenten verantwoordelijk zijn voor de betalingen, die de Nationale Kas door hun schuld ten onrechte doet; dat hetzelfde artikel hieraan toevoegt dat de aldus betaalde sommen ten bate van de Nationale kas worden verhaald ten laste van de in fout zijnde gemeenten door afneming van ambtswege op hun aandeel in de door de Staat geheven cedulaire belastingen; dat bovenvermeld artikel 12 niet is afgeweken van de bij artikel 92 van de Grondwet gevestigde bevoegdheidsregeling en aan de gouverneur de bevoegdheid niet heeft gegeven, uitspraak te doen over de door de gemeente opgelopen geldelijke aansprakelijkheid wegens de door haar organen gepleegde fout of nalatigheid; dat, in zoverre bovenvermeld artikel 12 bepaalt dat de, ingevolge een schuld der gemeente, ten onrechte betaalde sommen door een afneming op haar aandeel in de door de Staat geheven cedulaire belasting zullen worden verhaald, dat artikel enkel de wijze regelt waarop de verbintenis, ontstaan uit de door de gemeente opgelopen verantwoordelijkheid, ten uitvoer zal worden gebracht; dat de tijdens de parlementaire voorbereiding door de regering of door Kamerleden afgelegde verklaringen niet kunnen ingeroepen worden tegen de in artikel 92 der Grondwet vervatte regel, en evenmin tegen het feit dat bovenvermeld artikel 12, zoals het werd gestemd, aan de administratieve overheid de bevoegdheid niet opdraagt over aansprakelijkheidsgeschillen uitspraak te doen;

Overwegende dat hieruit volgt dat artikel 14 van het Koninklijk Besluit van 8 Februari 1925 aan de gouverneur de bevoegdheid niet rechtsgeldig heeft kunnen opdragen over deze aansprakelijkheidsgeschillen uitspraak te doen; dat de gouverneur derhalve, door het nemen van de bestreden beslissing, zijn macht heeft overschreden; dat hij terzake is opgetreden als vertegenwoordiger van het Centraal Rijksbestuur;

Besluit :

Artikel 1. — De beslissing dd. 5 October 1951 van de gouverneur der provincie Brabant is vernietigd.

Artikel 2. — De betaling van het recht van 300 frank wegens kosten, valt ten laste van de Staat.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

15e Kamer. — 22 Januari 1954.

Voorzitter : M. E. Baers.

Raadsheren : M.M. A. Maréchal en C. Beeckmans de Westmeerbeek.

O.M. : M. W. Blondeel, Substituut-Procureur-Generaal.
Advocaten : Mrs A. Hoschet en E. Van Dessel.

Wegenverkeer. — Openbaarheid van de weg. — Strafrechtelijke aansprakelijkheid van de toezichthouder naast die van hem, die met de verlichting van hindernissen belast is.

Bij ten laste gelegde feiten, die zich op een weg hebben voorgedaan, is het zonder belang of die weg officieel als openbare weg staat opgegeven; van belang is alleen de vraag of de weg kennelijk in feite door het publiek gebruikt werd.

Niet alleen hij die belast is met de verlichting van hindernissen, is strafrechtelijk aansprakelijk, doch ook degene, die tot taak heeft toe te zien of eerstgenoemde zijn verplichtingen nakomt, indien hij het toezicht niet naar behoren heeft uitgeoefend.

O.M. en La Royale Belge b.p. t/ Vertommen,
Van Opstal en N.V. Aquavia.

Overwegende dat het bewezen is gebleven dat Baudou, terwije hij op 14 November 1952, rond 20 uur, langs de voetweg, die algemeen en veel gebruikt werd, naar huis ging, in een 2 meter diepe gracht is gevallen, die daar gegraven was voor het aanleggen van de waterleiding;

Dat ook vaststaat dat er bij die gracht geen licht brandde de avond van het ongeval;

Overwegende dat eveneens is uitgemaakt dat eerste verdachte moest beslissen waar er lichten moesten branden op de uitgravingswerken, uitgevoerd door de N.V. Aquavia, en dat tweede verdachte als opzichter daarover toezicht had;

Overwegende dat door verdachte en gedaagde in vóór het Hof genomen besluiten wordt beweerd, dat de hun ten laste gelegde feiten niet strafbaar zouden zijn, omdat het niet ging over een openbare weg en trouwens op de weg zelf geen uitgravingen werden gedaan;

Overwegende dat de eerste rechter terecht heeft geoordeeld, dat het onder II A ten laste gelegde niet is bewezen, daar de uitgraving niet op de weg is geschied, en het onder II B ten laste gelegde evenmin bewezen is, daar het alleen hindernissen betreft voor het verkeer der weggebruikers;

Overwegende verder dat het voor wat het onder I ten laste gelegd betreft, zonder belang is of de weg, die door het slachtoffer werd begaan, officieel als een openbare weg staat opgegeven; dat desbetreffend bij de beoordeling der ten laste gelegde feiten alleen van belang is te weten of het publiek kennelijk die weg in feite betrad;

Overwegende dat daaromtrent geen twijfel bestaat; dat de opstellers van het proces-verbaal 465 van 18 November 1952 uitdrukkelijk bevestigd hebben dat bedoelde voetweg algemeen en veel wordt gebruikt;

Overwegende dat verder uit de verklaring van verdachte Vertommen blijkt dat hij zulks wist, vermits hij geoordeeld had dat het uiteinde van de gracht dat aan de weg paalde, moest worden verlicht;

Overwegende dat de eerste rechter terecht heeft

geoordeeld dat het een grove onvoorzichtigheid was die gracht niet te hebben verlicht;

Overwegende dat hij ook terecht heeft verklaard dat beide verdachten doorvaar strafrechtelijk aansprakelijk zijn, de eerste omdat hij aangesteld was om de hindernissen te verlichten, de tweede omdat zij aangesteld was om toe te zien dat de aangestelden zich behoorlijk van hun verplichtingen zouden kwijten;

Dat in dit verband door tweede verdachte Van Opstol wordt beweerd, dat hij zijn verplichtingen heeft uitgevoerd, nl. aan eerste verdachte het bevel gegeven een lantaarn te plaatsen;

Overwegende dat deze stelling niet kan worden aanvaard;

Dat een opziener aan zijn verplichtingen te kort komt, wanneer hij niet toeziet of de gegeven bevelen werden nageleefd;

Overwegende dat uit wat voorafgaat volgt dat de onder I ten laste gelegde feiten, door de eerste rechter vastgesteld ten laste van ieder de twee verdachten, bewezen zijn gebleven door het onderzoek voor het Hof gedaan, terwijl de ten laste gelegde feiten II A en B evenmin bewezen werden voor het Hof als voor de eerste rechter;

Overwegende dat een billijke toepassing der Strafwet werd gedaan;

Dat de eerste rechter terecht de gedaagde N.V. Aquavia burgerlijk en hoofdelijk verantwoordelijk heeft verklaard voor al de kosten van het proces te samen met de verdachten, haar ondergeschikten;

.....

NOOT: Over openbare wegen in de zin van het Verkeersreglement: vgl. Pol. Doornik, 24 October 1935, Bull. Ass. 1935, 1187; Hof Beroep Brussel, 12 Juni 1937, Rev. Gén. Ass. Resp. 1939, blz. 318, en Bull. Ass. 1940, steekkaart 29; Burg. Rechtb. Bergen, 7 Maart 1939, Bull. Ass. 1939, 494; Cor. Antwerpen, 5 April 1951, R. W. 1953-1954, 1396; Rechtb. v. Koornh. St.-Niklaas, 3 November 1953, R. W. 1953-1954, 539.

HOF VAN BEROEP TE GENT

1e Kamer. — 25 Maart 1954.

Voorzitter: M. Bossaert.

Raadsheren: M.M. Verougstraete en De Vreese.

Eerste Advocaat-Generaal: M. Vermeulen.

Advocaten: Mrs Van Houcke en Geirnaert.

Krankzinnige. — Bevelschrift tot ontslag uit de internering. — Termijn van hoger beroep.

Artikel 17, lid 3, van de krankzinnigenwet van 18 Juni 1850 kent aan hem, op wiens aanvraag de opneming in het gesticht geschied is, aan de opgenomen persoon zelf en aan diens voogd een termijn van vijf dagen toe om hoger beroep in te stellen tegen een bevelschrift van ontslag uit de internering. Artikel 55 van het K. B. van 1 Juni 1874 bepaalt dat deze termijn begint te lopen vanaf de betekening van het bevelschrift aan de belanghebbende. Onder « belanghebbende » moet alleen worden verstaan de krankzinnige. Een hoger beroep, dat later is ingesteld dan vijf dagen na de betekening van het bevelschrift aan de krankzinnige moet derhalve niet ontvankelijk worden verklaard.

Cooman-Huys t/ Huys.

Overwegende dat mevrouw Cooman-Huys, die de plaatsing van haar vader Huys Frans in een krankzinnigengesticht heeft uitgelokt, op 16 December 1953, bij verzoekschrift hoger beroep heeft ingesteld tegen het bevelschrift van ontslag uit de internering dd. 19 November 1953;

Overwegende dat artikel 17, lid 3, van de krankzinnigenwet van 18 Juni 1850 aan hem, op wiens aanvraag de opneming in het gesticht geschied is, aan de opgenomen persoon zelf en aan diens voogd een termijn van vijf dagen toekent om hoger beroep in te stellen;

Overwegende dat artikel 55 K. B. 1 Juni 1874 voorschrijft dat de door voormeld artikel 17 bepaalde beroepstermijn van vijf dagen eerst aanvang neemt van af de betekening van het bevelschrift aan de belanghebbende;

dat door « belanghebbende » enkel dient te worden verstaan de krankzinnige;

Overwegende dat appellante derhalve om beroep in stellen slechts beschikte over een termijn van vijf dagen na de betekening aan de geïnterneerde, betekening welke gedaan werd op 20 November 1953;

Overwegende dat haar beroep dan ook te laat is ingesteld en dienvolgens niet ontvankelijk is;

Om deze redenen,

Het Hof,

Gelet op artikel 24 van de wet van 15 Juni 1935;

Gehoord in Raadkamer de heer Bossaert, voorzitter, in zijn verslag, de heer Bonte, substituut Procureur-generaal, in zijn eensluidend advies,

Alle andere besluiten als ongegrond verwerpende,

Verklaart het beroep niet ontvankelijk;

Verwijst appellante in de kosten van de aanleg.

HOF VAN BEROEP TE GENT

Kamer van Inbeschuldigingstelling. — 5 October 1954.

Voorzitter: M. Verougstraete.

Raadsheren: M.M. Gerniers en Noest.

O. M.: M. Bonte.

Strafvordering. — Bevoegdheid van de Raadkamer.

Behoudens in het geval, bedoeld in art. 235 Wetboek van Strafvordering, behoort het initiatief tot strafvordering uitsluitend aan het Openbaar Ministerie; de inleidende vordering tot onderzoek, waarbij het Openbaar Ministerie dit initiatief uitoefent, stelt weliswaar niet alleen de zaak in handen van de Onderzoeksrechter en kent aan deze het recht toe alle mededaders en medeplichtigen op te sporen en in staat van verdenking te stellen, doch onderwerpt tevens de strafvordering aan het toezicht van de Raadkamer. Deze heeft tot taak, eensdeels de bezwaren te onderzoeken tegen de personen, die hetzij door het Parket hetzij door de onderzoeksrechter in verdenking zijn gesteld, anderdeels na te gaan of het onderzoek al dan niet volledig is.

De Raadkamer heeft echter in geen geval het initiatief tot strafvordering, zoals de Kamer van Inbeschuldigingstelling dit wel heeft krachtens art. 235 Wetboek van Strafvordering. Zij kan dus niemand in verdenking stellen noch aan de Onderzoeksrechter bevelen om iemand in verdenking te stellen.

De Raadkamer zou haar bevoegdheid overschrij-

den, zo zij bezwaren zou onderzoeken en aanhalen tegen bepaalde personen, die nooit in verdenking zijn gesteld of een beschikking verlenen, strekkende om nieuwe verdachten in de zaak te betrekken.

Indien de raadkamer bepaalde leemten in het onderzoek vaststelt, heeft zij het recht en zelfs de plicht haar beslissing op te schorten totdat zij het onderzoek volledig acht; zij mag echter daartoe geen uitdrukkelijke bevelen geven aan de Onderzoeksrechter, anders dus dan de Kamer van Inbeschuldigingstelling, die zulks wel mag krachtens de haar bij art. 228 Wetboek van Strafvordering toegekende volheid van onderzoeksmacht.

Het onderzoek moet in principe als volledig worden beschouwd, zodra het alle vereiste bestanddelen bevat, die aan de Raadkamer toelaten om over haar bevoegdheid en over de inverdenkingstellingen te beslissen. Bij afwezigheid van inverdenkingstelling, verkeert de Raadkamer echter in de onmogelijkheid om de bezwaren te onderzoeken, die ingezameld zijn ten aanzien van allen, die ofschoon niet in verdenking gesteld, toch als mededaders of medeplichtigen zouden kunnen in aanmerking komen; zij kan derhalve verklaren, dat het onderzoek in die zin onvolledig is en er in die stand van het onderzoek geen aanleiding bestaat tot uitspraak.

O. M. t/ Onbekende.

.....
Gelet op de vordering van de heer Procureur des Konings te Dendermonde dd. 21 December 1952 waardoor de heer Onderzoeksrechter bij de rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde gevorderd werd een onderzoek in te stellen ten laste van onbekende, wegens het onvrijwillig veroorzaken, bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, van de dood van een zekere Dacremont Alfred en van verwondingen van een zekere Van den Broeck Petrus en andere, te St Niklaas op 20 December 1952;

Gelet op de vordering van de heer Procureur des Konings dd. 16 Maart 1954 strekkende tot ontslag van onderzoek;

Gezien de beschikking dd. 14 April 1954 van de raadkamer der rechtbank van eerste aanleg te Dendermonde, waarbij, in verband met de voormelde vordering beslist werd dat er in de huidige stand van het onderzoek geen aanleiding bestond tot uitspraak, om reden dat uit het onderzoek bezwaren zouden blijken tegen bepaalde personen die niet in verdenking werden gesteld;

Gezien het beroep door de heer Procureur des Konings tegen voormelde beschikking aangetekend op 15 April 1954;

Aangezien dit beroep ontvankelijk is, daar de betwiste beslissing van aard is de ontwikkeling van onderhavige publieke vordering in de zin door deze magistraat gewenst, te stremmen (Verbr. 2.2.1885; Pas. 1885, I, 91; Luik, K. I, 9 April 1909, R. D. P. 1909, blz. 550; Brussel, K. I, 11 November 1921, R. D. P. 1922, blz. 49; Luik, K. I, 28 Mei 1935, R. D. P. 1935, 991; Schuind, Traité pratique de droit crim., uitg. 1944, B. II, blz. 192 en blz. 201, 202, Les Nouvelles; Proc. pénale, K. I, V° L'instruction, La Chambre du conseil n° 301, 4° lid en n° 335, 336 en 338);

Overwegende immers dat, behoudens het geval voorzien bij art. 235 van het Wetboek van strafvordering, het initiatief van de publieke vordering uitsluitend aan het openbaar Ministerie behoort, dat weliswaar de inleidende vordering tot onderzoek, waarbij het openbaar ministerie dit initiatief uitoefent, niet alleen

de heer onderzoeksrechter vat en aan deze laatste het recht toekent alle mededaders en medeplichtigen op te sporen en in verdenking te stellen (Verbr. 2.4.1894, Pas. 1894, I, 162), maar tevens de publieke vordering aan het toezicht van de Raadkamer onderwerpt;

Overwegende dat bedoelde opdracht vanwege de raadkamer slechts hierin bestaat: enerzijds de bezwaren te onderzoeken tegen de personen die, hetzij door het Parket, hetzij door de heer onderzoeksrechter, in verdenking werden gesteld; anderzijds, na te gaan of het onderzoek al dan niet volledig is (Faustin Helie, Proc. pénale, T. II, n° 2817 en 2836);

Overwegende dat de Raadkamer echter in geen geval het initiatief van de publieke vordering heeft, zoals zulks door art. 235 W. S. V. aan de kamer van Inbeschuldigingstelling toegekend wordt; dat ze aldus niemand in verdenking kan stellen (J. Simon, I, n° 554 blz. 286) en over de publieke vordering beslist enkel binnen de perken van de vorderingen van het Openbaar Ministerie en de inverdenkingstellingen wettelijk door de onderzoeksrechter gedaan (Verbr. 6.6.1939, R. D. P. 1939, 1274 en noot, Verbr. 27 Mei 1935, R. D. P. 1935, p. 829) dat ze haar bevoegdheid zou te buiten gaan, moest zij bezwaren onderzoeken en aanhalen tegen bepaalde personen die nooit in verdenking werden gesteld of een beschikking verlenen ertoe strekkende bepaalde nieuwe verdachten in de zaak te betrekken want het enig artikel par. XV der wet dd. 25 October 1919 verbiedt aan de raadkamer over het bestaan der bezwaren uitspraak te doen buiten alle tegenspraak (Faustin Helie, Proc. pénale, n° 2839, Gent, K. I, 22 December 1931, pas. 1932, II, 191);

Overwegende dat indien de Raadkamer bepaalde leemten in het onderzoek vaststelt, ze het recht en zelfs de plicht heeft haar beslissing op te schorsen tot wanneer zij het onderzoek volledig acht, echter zonder daartoe aan de heer onderzoeksrechter uitdrukkelijke bevelen te mogen geven, zoals de Kamer van Inbeschuldigingstelling, die de volheid van de onderzoeksrechtmacht heeft, het ingevolge art. 228 W. S. V. kan doen (Luik K. I, 9 April 1909, R.D.P. 1909, 550; Brussel K. I, 29 April 1910, R.D.P. 1910, blz. 809; Brussel K. I, 11 November 1921, R.D.P. 1922, blz. 49; Luik K. I, 17 December 1948, R.W. 1948-1949, kol. 571; Schuind, Tr. prat. dr. crim., T. II, p. 192, n° 7; Faustin Helie, T. II, n° 2839; Jules Simon, n° 546, blz. 282, 283; Braas, B. I, n° 449, blz. 370, 371; J. Suetens, n° 301);

Overwegende dat het onderzoek in principe als volledig dient beschouwd van zodra het alle vereiste bestanddelen bevat, die aan de Raadkamer toelaten over haar bevoegdheid en de inverdenkingstellingen te beslissen (Faustin Helie, Proc. pénale, n° 2817); dat nochtans, bij afwezigheid van inverdenkingstelling, de Raadkamer in de onmogelijkheid verkeert de bezwaren te onderzoeken die ingezameld werden ten opzichte van allen, die alhoewel niet in verdenking gesteld, doch als mededaders of medeplichtigen zouden kunnen in aanmerking komen en derhalve kan verklaren dat het onderzoek in dien zin onvolledig is in de huidige stand van het onderzoek, er geen aanleiding bestaat uitspraak (Gent K. I, 22 December 1931, Pas. 1932, II, 191; Rép. Prat. dr. belge, B. X, V°, Procedure pénale, n° 416; Beltjens, C. I, crim., art. 127, n° 37, 49 en volg.; Brussel, 11 April 1905, Pas. 1905, II, 77; Brussel, 11 Januari 1929, Pas. 1930, II, 108; J. Simon, B. I, n° 554, blz. 286 en 287; J. Suetens, n° 297; Braas, B. I, n° 461, blz. 378);

Overwegende dat het duidelijk is dat de Raadkamer in de bestreden beslissing uitdrukkelijk op dergelijke toestand in onderhavige zaak heeft willen wijzen en een inverdenkingstelling uitlokken;

Overwegende echter dat in dat geval de Raadkamer zoals wanneer ze het onderzoek onvolledig acht, de zaak had moeten verwijzen niet naar de Procureur des Konings, doch naar de met het onderzoek belaste onderzoeksrechter, die overigens bevoegd blijft zolang de Raadkamer de procedure niet geregeld heeft (Luik K. I., 17 December 1948, R. W. 1948-1949, kol. 571; Beltjens, Encyclop., Code I, crim., art. 127, n° 39; Rép. Prat. Dr. Belge, V°, Procédure pénale, n° 406);

Overwegende dat ter zake het onderzoek volledig is en vooralsnu tegen om het even wie ook geen voldoende bezwaren voorhanden zijn;

Om deze redenen,

Gelet op artt. 135, 229 van het Wetboek van Strafvordering;

Vordert dat het aan het Hof, Kamer van Inbeschuldigingstelling behage de bestreden beschikking te niet te doen, vast te stellen dat het onderzoek volledig is en te verklaren dat er geen aanleiding is tot verrichten van verdere daden van onderzoek en vervolging en dat de heer onderzoeksrechter althans voorlopig van het onderzoek ontslagen is;

Overwegende dat het Hof de beweegredenen van het rekvisitorium overneemt, wat betreft de ontvanke-lijkheid van het beroep en de nietigheid van de be-
streden beslissing;

Overwegende echter dat het onderzoek voldoende gegevens verschafft om tegen Van den Broeck Petrus de telastlegging te doen ontstaan van :

te Sint-Niklaas, de 20 December 1952,

A. Bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht om de persoon van een ander aan te randen, onvrijwillig de dood te hebben veroorzaakt van Dacremont Alfred.

B. Bij gebrek aan vooruitzicht of voorzorg, doch zonder het inzicht om de persoon van een ander aan te randen, onvrijwillig slagen of verwondingen te hebben veroorzaakt aan : Pintens Hyppolite, Arnauts Maria, Vercauteren Alois, Van Moere Marguerite, Maes Romain, Smet Yvonne, Van den Bossche Edmond, Mariman Margaretha, Potte René, De Kok Raymond, Dierick Adrienne, Simons Maria, Smeet Antoinette, Leeuw Georges, Van der Kuylen Louis, De Dobbelaere Maria, De Munck Eugénie, Van Hove Maria, Praet Irma, Tilleman Jozef, Van Bogaert Bernard, Pieters Willy, Pieters Christinana, Pieters Gilbert, Van Landegem Roger, Van Duyse Etienne, Lamy Arsène;

Overwegende dat, vooraleer verder over de regeling van de strafrechtspleging te beslissen, het behoort voornoemde beklaagde, en desgevallend zijn raadsman, te horen, en het dossier gedurende ten minste tien dagen vóór hun verschijning op de griffie van het Hof te hunner beschikking te stellen;

Om deze redenen,

Gelet op de artikelen 215, 223, 235 van het W. v. S. en artikelen 13-24 der wet van 15 Juni 1935;

Ontvangt het beroep;

Doet de bestreden beslissing te niet, en de zaak tot zich trekkend;

1° Verklaart dat de gegevens van het onderzoek van aard zijn om tegen Van den Broeck Petrus de hierboven omschreven telastlegging te doen ontstaan;

2° Verdaagt de zaak op de terechtzitting van 26 October 1954;

3° Zegt dat voornoemde verdachte en desgevallend zijn raadsman, door de zorgen van de griffier, bij aan-

getekende brief zullen uitgenodigd worden om vóór deze kamer op bedoelde datum te verschijnen, ten einde over de regeling van de rechtspleging te horen beslissen;

4° Zegt dat het dossier, gedurende ten minste tien dagen vóór die verschijning, te hunner beschikking op de griffie van het Hof zal gesteld worden.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE DENDERMONDE

5 Mei 1954.

Alleenrechtsprekend rechter : M. J. Rollier.

O. M. : M. Sohie.

Advocaten : Mrs Lefèvre-Valantin en Van Assche.

Verzekering. — Niet toepasselijkheid van art. 16 wet van 11 Juni 1874 bij schade, veroorzaakt door schuld van een ondergeschikte van de verzekerde. — Niet toepasselijkheid van art. 31 van voormelde wet bij daad van een ondergeschikte van de verzekerde. — Toepasselijkheid van art. 22 der zelfde wet op aansprakelijkheidsverzekering.

Een verzekeringnemer kan zich niet verzekeren tegen de schade, veroorzaakt door zijn eigen opzet of grove schuld; hij kan zich daarentegen wel verzekeren tegen de schade, veroorzaakt door opzet of grove schuld van zijn ondergeschikten. Krachtens art. 16 van de wet van 11 Juni 1874 is de verzekeraar slechts bevrijd, indien de schade veroorzaakt is door grove schuld van de verzekerde «persoonlijk».

Krachtens art. 31 der wet van 11 Juni 1874 houden de verplichtingen van de verzekeraar op, indien een toedoen van de verzekerde de risico's door de verandering van een wezenlijke omstandigheid zodanig wijzigt of verzwaaert dat, zo de nieuwe staat van zaken ten tijde van het sluiten der overeenkomst had bestaan, de verzekeraar de verzekering niet zou hebben aanvaard of niet op dezelfde voorwaarden. Voor de toepasselijkheid van deze bepaling is ook een persoonlijke daad van de verzekerde zelf vereist, althans de daad van een derde, met de volle toestemming van de verzekerde verricht. Voor de toepasselijkheid van voornoemd artikel 31 is een belangrijke en blijvende wijziging van de toestand, van de verzekerde risico's en van de voorwaarden, waarin de overeenkomst is gesloten, vereist; een voorbijgaande, toevallige verzwaring der risico's is niet voldoende.

De werkgever, die benadeeld is door de schuld van zijn ondergeschikte of als burgerlijk verantwoordelijk voor de daden van zijn ondergeschikte verplicht was de daardoor aan derden veroorzaakte schade te vergoeden, heeft recht van verhaal op zijn ondergeschikte. Dat verhaalsrecht gaat ingevolge indeplaatststelling krachtens artikel 22 van de wet van 11 Juni 1874 over op de verzekeraar, die de schade vergoed heeft. Artikel 22 is slechts van toepassing op schadeverzekering (zakenverzekering); de aansprakelijkheidsverzekering is een schadeverzekering.

N. V. Noordstar en Boerhave t/ Van den Nest.

Overwegende dat Paul Van den Nest, handelende als aangestelde en voor rekening van zijn werkgever en vader Remy Van den Nest, in staat van dronkenschap de autovrachtwagen van deze laatste stuurde te Hekelgem op 7.9.1951, wanneer hij een verkeers-

ongeval veroorzaakte waarbij zekere Christien A. verwond werd;

Overwegende dat Paul Van den Nest wegens deze feiten veroordeeld werd tot correctionele straffen bij definitief arrest van het Hof van Beroep te Brussel dd. 21 Januari 1953 uit hoofde van onvrijwillig lichaamsleed toegebracht te hebben aan A. Christien, een autovoertuig gestuurd te hebben in staat van dronkenschap en vluchtdelict;

Dat bij zelfde arrest het vonnis a quo bevestigd werd op burgerlijk gebied, ingevolge waarvan Remy Van den Nest als werkgever burgerlijk verantwoordelijk verklaard werd over zijn aangestelde Paul Van den Nest en met deze solidair veroordeeld werd tot betaling aan Christien A. ener provisionele schadevergoeding groot 50.000 frank; dat een deskundig geneeskundig onderzoek bevolen werd alvorens over de verder gevorderde schadevergoeding uitspraak te doen;

Overwegende dat Remy Van den Nest bij aanlegster op 16.8.1949 een verzekeringscontract afgesloten had tot verzekering van de wettelijke aansprakelijkheid betreffende het vervoer van zaken voor eigen rekening (K. B. 9.5.1936; B.W. 24.2.1947; en Regentsbesluit van 14.11.1947); dat aanlegster, ter uitvoering van deze verzekeringsovereenkomst, ter ontlasting van haar verzekerde Remy Van Nest, het bedrag der alsdan verschuldigde schadevergoeding aan het slachtoffer Christien A. uitkeerde;

Overwegende dat aanlegster thans, steunende op de grove fout van Paul Van den Nest die een autocamion stuurde in staat van dronkenschap, tegenover deze de terugbetaling vervolgt van een bedrag groot 51.687 frank, zijnde de hoofdsom van 50.000 frank vermeerderd met de intresten aan het slachtoffer uitbetaald, en tevens akte vraagt van het voorbehoud dat ze maakt om, ten gepasten tijd terugbetaling te vorderen van ieder ander bedrag dat ze nog zou verplicht zijn uit te keren uit hoofde van het ongeval veroorzaakt door Paul Van den Nest op 7.9.1951;

Overwegende dat verweerder van zijn kant, bij tegeneis, een schavergoeding groot 5.000 frank opvoert wegens tergend en roekeloos geding;

1. Over de hoofdeis:

Overwegende dat, naar luid van artikel 26 litt. B. der polis, aanlegster het recht heeft van de «verzekerde» terugbetaling te vorderen van de door haar aan de gerechtigde uitbetaalde schadevergoeding indien het ongeval te wijten is aan zijn zware schuld, zoals voorzien bij artikel 16 der wet van 11 Juni 1874; dat in onderhavig geval de dronkenschap van Paul Van den Nest bij het sturen, deze zware fout uitmaakt;

Overwegende dat, alhoewel de waarborg der verzekering bestaat ten gunste van om het even wie met toestemming van de verzekeringsnemer het aangedeude voertuig bestuurt (art. 1, litt. b, 2° der polis n° 225.199/ G.D.F.) verweerder nochtans niet kan beschouwd worden als een «verzekerde» zoals verstaan door zelfde polis; dat inderdaad het begrip als volgt omschreven wordt onder n° 3 der rubriek «bepalingen» van voormelde polis: al degenen die op de waarborg van het contract gerechtigd zijn, de verzekeringsnemer inbegrepen en de betaalde aangestelde die het voertuig bestuurt uitgesloten worden genoemd: verzekerde; dat verweerder klaarblijkelijk de bezoldigde aangestelde van Remy Van den Nest was, zoals dient afgeleid uit de voorgebrachte dagvaardiging van 5 Januari 1952 en voor-

meld arrest van 21 Januari 1953, alsook uit de andere voorgebrachte bescheiden; dat aanlegster dit trouwens niet ernstig betwist; dat Remy Van den Nest zelf zulks volmondig bevestigde aan de Rijkswacht te Aalst zoals blijkt uit het P.V. dezer brigade dd. 8 September 1951, in fotokopie voorgebracht;

Overwegende dat artikel 26 der polis dus geen toepassing vindt;

Overwegende dat een verzekeringsnemer natuurlijk niet gerechtigd is zich te ontslaan van zijn verantwoordelijkheid voortspruitende uit zijn eigen bedrog of zware fout; dat daarentegen het bedrog of de zware fout van zijn aangestelde, voor de werkgever die een verzekeringscontract afsluit een risico uitmaakt, waartegen hij zich gans normaal verzekeren kan en gans terecht vrijwaren mag (zie Begerem & De Baets n° 193, 320 en 321; Van Eeckhoudt n° 162, 163 en vooral 164; Beroep Gent, 10.6.1885 Pas. 1886, II, 19; Namur «Code du Commerce Belge révisé», T. III, n° 1479, 1480 en 1531; Monette, De Villé et André, T. I, n° 299, bl. 411 met voetnota 7);

Overwegende dat artikel 16 der wet van 11 Juni 1874 het verval der rechten van de verzekerde enkel toelaat in geval van zware, persoonlijke fout van de verzekerde zelf (zie o.m. Beroep Gent, 10.6.1885, Pas. 1886, II, 19; Beroep Brussel, 26.7.1899, Pas. 1900, II, 33; Beroep Luik, 17.6.1941, Pas. 1941, II, 67; Laloux n° 159, bl. 143 en vlg.; Monette, De Villé et André, T. I, n° 299, bl. 411 met voetnota 6, Van Eeckhoudt n° 160 en vlg. alsook n° 364; Beltjens «Droit commerciale», T. III, ar. 16 n° 2, 3 en 9; Janssens-Brigode «La faute grave et l'assurance de responsabilité» (R.G.A.R. 1942 n° 3756, 5);

Overwegende dat zoals hoger gezegd, volgens de bepalingen van de polis zelf, verweerder geen «verzekerde» is, zodat zijn fout nooit de toepassing van artikel 16 voor gevolg kan hebben (Monette De Villé et André T. I, n° 299 blz. 411);

Overwegende dat ingevolge artikel 31 der wet van 11 Juni 1874 de verplichtingen van de verzekeraar een einde nemen wanneer een daad van de verzekerde, door het veranderen van een wezenlijke omstandigheid, de risico's wijzigt of ze derwijze verzwaart dat, indien de nieuwe staat van zaken ten tijde van de overeenkomst had bestaan, de verzekeraar de verzekering niet zou hebben aanvaard of slechts daarin zou toegestemd hebben, onder andere voorwaarden;

Overwegende dat hier ook vereist is een persoonlijke daad van de verzekerde zelf, of de daad van een derde die gesteld werd met volle toestemming van de verzekerde (zie Laloux «Traité des assurances terrestres», bl. 186 n° 213; Begerem et De Baets n° 424, bl. 361) met als gevolg een belangrijke en blijvende wijziging van de toestand, van de verzekerde risico's en van de voorwaarden waarin het contract afgesloten werd; dat een voorbijgaande, toevallige verzwaaring der risico's niet volstaat en dat, in deze gedachten-gang, art. 31 niet mag verward worden met art. 16 derzelfde wet; (zie o.m. Laloux, loc. cit., blz. 186, n° 213; Cass. 22 Februari 1940, Pas. 1940, I, 58; Beroep Brussel 10.3.1942 Bull. Ass. 1942, bl. 241; Beltjens «Droit Commercial», T. III, art. 31, enz; Vergelijk nochtans Monette, De Villé et André, T. I, n° 112, bl. 164;

Overwegende dat artikel 31 dus evenmin toepassing vindt;

Overwegende echter dat ingevolge art. 22 der wet van 11.6.1874, de verzekeraar die de schade betaald heeft ter ontlasting van de verzekeringsnemer, wettelijk gesubrogeerd is in de rechten en vorderingen van deze laatste tegenover de derde die de schade veroorzaakt heeft;

Overwegende anderzijds dat de werkgever, die benadeeld wordt door de schuld van zijn aangestelde, of die, als burgerlijk verantwoordelijk over de daden van zijn aangestelde, gehouden is de schade te vergoeden die aan derden veroorzaakt werd, een verhaal bezit tegen deze aangestelde ter ontlasting van hetgeen hij betaald heeft of van de schade die hij heeft ondergaan (artikelen 1382 en 1383 B.W.);

Overwegende dat Remy Van den Nest solidair met zijn aangestelde veroordeeld werd tot vergoeding der schade veroorzaakt door de zware fout van deze laatste; dat aanlegster, die ter ontlasting van Remy Van den Nest het bedrag dezer veroordeling heeft gekwet, in de plaats van deze verzekeringnemer, gemachtigd is verhaal te nemen tegen de huidige verweerder tot terugbetaling der uitgekeerde sommen; (zie o.m. Burg. Rb. Verviers, 6.2.1950; Bull. Ass. 1950, bl. 390; Burg. Rechtb. Namen, 7.3.1950, Bull. Ass. 1950, bl. 401 met eensluitende nota van R. A. op bl. 403; Burg. Rb. Brussel, 15.3.1848, Bull. Ass. 1948, bl. 575 met soortgelijke nota; Monette, De Villé et André, T. I, n° 299, bl. 412; Van Eeckhoudt, n° 172; Rép. Prat. droit B. V° Assurance terrestres n° 14);

Overwegende dat inderdaad artikel 25 al. 2 der ondergeschreven polis in enge zin dient uitgelegd waar voor de maatschappij de mogelijkheid voorzien wordt een vordering tot terugbetaling in te stellen wanneer het ongeval te wijten is aan de fout van een dronken bestuurder die geen aangestelde is, daar geen uitdrukkelijke afbreuk voorzien wordt aan de algemeen geldende, wettelijke bepalingen van art. 22 der wet van 11.6.1874; dat zo eenparig aangenomen wordt dat dit art. 22 slechts toepasselijk is op de verzekeringen van zaken (Van Eeckhoudt, n° 69, 5°, bl. 78; studie van Cijfer in de R.G.A.A. 1931, n° 732; Laloux, n° 341, bl. 315; Cass. 25.3.1936, Pas. 1936, I, 287; Cass. 15.2.1938, Pas. 1938, I, 47; Rép. prat. Loc. n° 14; zie nochtans Monette, De Villé et André, T. I, n° 35, bl. 59 en 60); even algemeen aanvaard wordt dat de verzekering der verantwoordelijkheid tegenover derden een verzekering van zaken uitmaakt; (zie o.m. Laloux, n° 443, bl. 38; Hemard, T. II, bl. 204; Monette, De Villé et André, T. I, n° 36, bl. 61; Rép. Prat. V° Assurances Terrestres, n° 9);

Overwegende dat aanlegsters vordering derhalve gegrond voorkomt;

Over de tegeneis :

Overwegende dat, waar de hoofdeis gegrond is, hij natuurlijk geen enkel tergend, noch roekeloos karakter vertoont;

Om deze Redenen :

De Rechtbank, Kamer van de Alleenrechtsprekende Rechter in burgerlijke zaken, gehoord de heer Achiel Sobrie, eerste substituut-Procureur des Konings, in zijn eensluitend advies, alle verdere en tegenstrijdige besluiten verwerpende,

Veroordeelt verweerder om aan aanlegster te betalen de gevorderde hoofdsom groot 51.687 fr. te vermeerderen met de vergeldende intresten vanaf 20 Februari 1953 tot 23 April 1953, datum der inleidende dagvaarding, en van dan af met de rechterlijke intresten;

Geeft akte aan aanlegster van het gemaakte voorbehoud om op het gepaste ogenblik de terugbetaling te vorderen van ieder ander bedrag dat ze nog zou verplicht zijn uit hoofde van het op 7 September 1951 door verweerder veroorzaakte ongeval uit te keren;

Verwerpt de tegeneis als ongegrond;
Veroordeelt verweerder tot de gerechtskosten;
Ontzegt het meer gevorderde als ongegrond;
Verklaart onderhavig vonnis uitvoerbaar bij voorraad, enz.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

3e Kamer. — 6 Juli 1954.

Voorzitter : M. Mehauden.

Openbaar Ministerie : M. Hernould.

Advocaten : Mrs L. Schöller en Clijmans.

1. Kracht van gewijsde. — Niet bestaande tegenover nietige rechterlijke beslissingen.

2. R. M. Z. — Betekenis van art. 2 van de wet van 30 December 1952.

1. *De kracht van rechterlijk gewijsde komt niet toe aan een beslissing, ten aanzien waarvan bij de wet op straffe van nietigheid voorgeschreven vormen niet zijn nageleefd (b.v. niet door de voorzitter ondertekend). Zij is dan een niet bestaande beslissing. Een nietige beslissing bestaat daarentegen, zolang zij niet door een wettelijk rechtsmiddel is aangetast.*

2. *Artikel 2 van de wet van 20 December 1952 bedoelt slechts dat de regularisatie van bepaalde rechtshandelingen niet toepasselijk zal zijn op die, welke reeds het voorwerp zijn van een in kracht van gewijsde gegane beslissing, daar zodanige beslissing door haar onaantastbaarheid de voorafgaande rechtshandelingen dekt. De wetgever kon noch mocht aan de kracht van dergelijke vonnissen tornen. Deze bedoeling van de wetgever blijkt duidelijk uit de wordingsgeschiedenis van voormelde wet.*

N.V. Etabl. Aubert t/ R. M. Z.

Advies van het O. M.

De eis strekt er toe, te horen zeggen voor recht dat de rechtsvordering tegen aanlegster ingesteld bij dagvaarding van 29 Maart 1949 van deurwaarder Van Bouwel te Antwerpen, het hierop door de heer Vrederechter van Borgerhout op 29 April 1949 gewezen vonnis, de betekening en de inbeslagneming, alsmede de aanzegging van 6 Mei 1953 door deurwaarder Vijt, nietig zijn: dienvolgens verweerder verbod op te leggen voormelde titel ten uitvoer te leggen en bovendien opheffing te doen verlenen van het z.g. ten onrechte gelegde beslag van 14 September 1949.

Aanlegster werd bij vonnis van 29 April 1949 van de heer Vrederechter van Borgerhout, op dagvaarding van thans verweerder, vertegenwoordigd door zijn algemeen beheerder Goldschmidt, veroordeeld tot betaling aan de thans verweerder van een som van 227.152 frank, vermeerderd met de verwijlsintresten en de kosten van het geding.

Dit vonnis is in kracht van gewijsde en bij exploit van deurwaarder Van Bouwel ging thans verweerder op 14 September 1949 — in uitvoering van gezegd vonnis — over tot inbeslagneming van een aantal bureaumeubelen ten laste van thans aanlegster.

Tot staving van haar eis doet aanlegster opmerken:

1. Dat verweerder zich niet kan beroepen op het karakter van rechterlijk gewijsde van het vonnis van 29 April 1949 van de heer Vrederechter te Borgerhout. Aanlegster beroept zich hierbij op een arrest van het Hof van Verbreking van 19 November 1924

(Pas. 1925, I, 10), volgens hetwelk het beginsel van rechterlijk gewijsde als eerste voorwaarde het bestaan van een regelmatige rechterlijke beslissing veronderstelt. Daar het vonnis van 29 April 1949 bekomen werd ten verzoeken van de algemene beheerder van de R. M. Z., welke beheerder volgens een beslissing van het Hof van Verbreking van 10 October 1952 (J. T. 1952, blz. 606) — *oordelende in een andere zaak* — niet gerechtigd was in rechte te treden voor de R. M. Z., kan (volgens de stelling van aanlegster) dit vonnis geen regelmatige titel voor beslag uitmaken.

2. Dat de tekst van artikel 2 van de wet van 30 December 1952 de uitwerking van de in kracht van gewijsde getreden vonnissen heeft willen verhinderen.

In verband met deze argumenten dient (in dezelfde volgorde) opgemerkt te worden:

1. Dat het vonnis van 29 April 1949 wel degelijk het karakter van rechterlijk gewijsde bezit. Het werd niet bestreden door de wettelijke rechtsmiddelen en, bij gebreke hieraan, vermoedt de wet — zonder zelfs het tegenbewijs hiervan te dulden — dat zijn inhoud in feite en in rechte de juiste uitdrukking van de waarheid en van het recht is.

Uit de lezing van de door aanlegster aangehaalde rechtspraak van het hoogste Hof blijkt dat deze niet de strekking en de betekenis heeft, welke aanlegster er aan wenst te geven. Immers oordeelde het Hof van Verbreking in zijn arrest van 10 November 1924 dat de toepassing van het beginsel van rechterlijk gewijsde, als eerste voorwaarde het *bestaan* van een regelmatige rechterlijke beslissing veronderstelt en dat, bij gebreke aan bewijs van het *bestaan* van een dergelijke beslissing, het Hof niet bij machte is zijn controle uit te oefenen. Doch verder reikt deze rechtspraak niet. Zij sluit trouwens aan bij het door de rechtsleer gemaakte onderscheid tussen *niet bestaande* en *nietige* beslissingen.

Desbetreffend vermelden de «*Pandectes Belges*»: «*Pour qu'il y ait chose jugée, il faut qu'il existe un jugement. Une décision qui manquerait les formes substantielles requises pour lui donner l'apparence d'un jugement ou qui émanerait de personnes n'ayant aucun pouvoir de juridiction, serait frappé de non existence et ne produirait par conséquent, aucun effet; le juge devant lequel on l'invoquerait devrait le déclarer inexistant.*»

«*On peut dire que la pratique ignore les jugements inexistantes à raison de l'absence des formes substantielles...*»

«*II ne faut pas... confondre les jugements inexistantes avec les jugements simplement nuls. La nullité résulte soit de l'inobservation des formes prescrites à peine de nullité, soit de la violation de la loi, soit de l'incapacité de la partie d'ester en justice, soit de l'incompétence personnelle ou matérielle, soit enfin de la constitution vicieuse du tribunal. Aux jugements infectés d'une de ces nullités s'applique l'ancienne maxime que «voies de nullité n'ont lieu en France». On ne peut les attaquer directement en nullité, soit par action principale, soit incidemment par voie d'exception. Ils ne peuvent être annulés que par l'une des voies de recours ordinaires ou extraordinaires autorisées par la loi. Tant que cette nullité n'a pas été prononcée, ils existent et produisent leurs effets. Par suite, ils sont susceptibles d'acquérir l'autorité de la chose jugée.» (Pand. Bel., V° Chose Jugée en matière civile, n° 12, 13 en 18.)*

Het ligt voor de hand dat aanlegster de gevolgen van een substantiële nietigheid, waardoor het vonnis als «onbestaand» dient bestempeld te worden, in de

plaats stelt van een «eenvoudige nietigheid», waardoor een beslissing aantastbaar wordt bij middel van het wettelijk rechtsmiddel.

Daar de «eenvoudige nietigheid» der dagvaarding op verzoek van de algemene beheerder van de R. M. Z. voor de heer Vrederechter te Borgerhout niet opgeworpen noch in aanmerking genomen werd, en daar het vonnis van 29 April 1949 niet werd bestreden met de door de wet voorziene rechtsmiddelen, is deze nietigheid thans gedekt door de kracht van het gewijsde. Zij tast de beslissing niet aan in haar bestaan.

2. Met artikel 2 van de wet van 30 December 1952 heeft de wetgever enkel kunnen bedoelen, dat de regularisatie van bepaalde rechtshandelingen niet toepasselijk zal zijn op die, welke reeds het voorwerp zijn van een in kracht van gewijsde gegane beslissing, daar deze beslissing door haar onaantastbaarheid de voorgaande rechtshandelingen dekt; de wetgever kan noch mag aan de kracht van dergelijke vonnissen tornen. (R. B. Dinant, 18 Maart 1953, i.z. Malevez t/ R. M. Z., onuitgegeven; R. B. Antwerpen, 3e Kamer, 6 April 1954 i.z. Veryken t/ R. M. Z., onuitgegeven).

Deze bedoelingen van de wetgever blijken trouwens duidelijk uit de wordingsgeschiedenis van deze wet, maar bepaaldelijk uit het advies van de Commissie van Justitie der Kamer van Volksvertegenwoordigers, waarin o.m. gezegd wordt: «Het gewijsde zal integraal geëerbiedigd worden. Er kan geen spraak zijn van op welke wijze ook terug te komen op aanlegster, die het voorwerp hebben uitgemaakt van een rechterlijke eindbeslissing.»

M.i. behoort de eis dan ook te worden afgewezen.

Vonnis

Aangezien de eis er toe strekt te horen zeggen voor recht dat de rechtsovereenkomst tegen aanlegster bij dagvaarding van 29 Maart 1949 van deurwaarder Van Bouwel, het vonnis hierop gewezen door de heer Vrederechter van het kanton Borgerhout en de betekening en inbeslagneming, alsmede de aanzegging van 6 Mei 1953 van deurwaarder Vyt, nietig zijn; dienvolgens verweerder verbod op te leggen voormelde titel ten uitvoer te leggen en bovendien opheffing te verlenen van het ten onrechte gelegde beslag van 14 September 1949;

Aangezien aanlegster bij vonnis van de heer Vrederechter te Borgerhout dd. 29 April 1949 — op dagvaarding van de thans verweerder, vertegenwoordigd door haar algemeen beheerder Goldschmidt — veroordeeld werd tot betaling aan de thans verweerder van een som van 227.152 frank, vermeerderd met de verwijlsintresten en de kosten;

Aangezien dit vonnis in kracht van gewijsde gegaan is en de thans verweerder bij exploit van deurwaarder Van Bouwel op 14 September 1949 — in uitvoering van dit vonnis — overging tot het beslag van een aantal bureelmeubelen ten laste van de thans aanlegster;

Aangezien het arrest van Verbreking, ingeroepen bij pleidooi door aanlegster, niet de betekenis heeft, die deze partij er aan geeft, maar enkel besluit dat, indien er zekere vormen, opgelegd op straffe van nietigheid van een beslissing, niet zijn nageleefd in in de laatste beslissing, zoals b.v. gebrek aan ondertekening van de beslissing door de bevoegde voorzitter, de regelmatigheid en het bestaan van de in kracht van gewijsde zijn ontbreekt;

Aangezien in casu niet wordt beweerd noch aangeboden te bewijzen, dat de beslissing van de heer

Vrederechter door zulke nietigheid formaliter zou ontzield zijn;

Aangezien aanlegster doet opmerken dat voormeld vonnis geen regelmatige titel is voor beslag, daar het gewezen is ten verzoeken van de algemene beheerder van de R. M. Z., welke beheerder volgens een beslissing van het Hof van Verbreking van 10 October 1952 (J. T. 1952, blz. 606) betreffende een andere zaak, niet gerechtigd was op te treden voor de R. M. Z.;

Aangezien het aangehaalde vonnis van de heer Vrederechter van deze stelling geen kennis nam en thans in kracht van gewijsde is getreden en als dusdanig een rechtsgeldige titel voor het beslag uitmaakt;

Aangezien aanlegster tot staving van haar stelling de tekst van artikel 2 der wet van 30 December 1952 aanhaalt en hieruit — doch ten onrechte — besluit dat de wetgever de uitwerking van de in kracht van gewijsde getreden zijnde vonnissen zou hebben willen verhinderen;

Aangezien immers de wetgever in artikel 2 van de wet van 30 December 1952 enkel heeft kunnen bedoelen dat de regularisatie van bepaalde rechtshandelingen niet toepasselijk zou zijn op die, welke reeds het voorwerp zijn van een in kracht van gewijsde gegane beslissing, daar deze beslissing, door haar onaantastbaarheid de voorgaande rechtshandelingen dekt; dat de wetgever aan de kracht van dergelijk vonnis niet kon noch mocht tornen (R. B. Dinant, 18 Maart 1951 n.z. Malevez t/ R. M. Z., onuitgegeven; R. B. Antwerpen, 3e Kamer, 6 April 1954, i.z. Veryken t/ R. M. Z., onuitgegeven);

Aangezien deze bedoeling van de wetgever trouwens duidelijk blijkt uit de wordingsgeschiedenis van deze wet, meer bepaald uit het advies van de Commissie van Justitie der Kamer van Volksvertegenwoordigers, waarin wordt gezegd: «Het gewijsde zal integraal» geëerbiedigd worden. Er kan geen spraak zijn van » op welke wijze ook terug te komen op aangelegenheden die het voorwerp hebben uitgemaakt van een » rechterlijke eindbeslissing. »

Om deze redenen,

De Rechtbank, gehoord ter openbare zitting van 22 Juni 1954 de heer L. Hernould, substituut Procureur des Konings, in zijn eensluidend advies, gegeven in de Nederlandse taal;

Rechtdoende op tegenspraak;

Alle verdere en strijdige besluiten verwerpende;

Wijst aanlegster af van haar eis en veroordeelt haar tot de kosten.

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE GENT

18 November 1954.

Voorzitter: M. Debaillie.

Referendaris: M. Sabbe.

Advocaten: Mrs. Van Hille en De Cordier.

Huwelijksgoederenrecht. — De man is gerechtigd zelf de tot dusver door zijn vrouw gedreven handelszaak te drijven, indien de vrouw niet bewijst dat de handelszaak haar eigendom is en niet in de gemeenschap valt.

Feitelijk gescheiden levende echtgenoten; vordering van de vrouw tegen de man, steunende op de bewering, dat de man haar oneerlijke mededinging aandoet.

De juistheid van deze bewering kan slechts worden onderzocht, indien de vrouw bewijst dat de

door haar gedreven handelszaak haar eigen goed is en niet behoort tot de huwelijksgemeenschap; in het laatste geval is de man als beheerder van de gemeenschapsgoederen immers vrij zelf de zaak te drijven.

Roos t/ Vermeire.

Overwegende dat de eis voor doel heeft te horen zeggen voor recht dat verweerder alle handel in dezelfde voorwerpen als degene in welke eiseres handel drijft, onmiddellijk zal moeten stopzetten;

Overwegende dat partijen in het huwelijk traden op 24 December 1949, en door Notaris Van der Sloten op 23 December 1949 een huwelijkscontract lieten verlijden het huwelijk stellende onder het stelsel van scheiding van goederen met er naast een gemeenschap van aanwinsten; dat op 23 Februari 1952 eiseres, in de gemeenschappelijke woonst, en met toestemming van verweerder, de uitbating van een muziekhandel onder de benaming «Orpheus» begon; dat, naderhand, wegens onenigheid, eiseres een vordering tot scheiding instelde en de echtelijke woonst verliet om zich te vestigen ter Burggravenlaan, 4, waar zij dezelfde handelszaak «Orpheus» uitbaatte; dat verweerder in de echtelijke woning, na het vertrek van eiseres, een muziekhandel begon uit te baten; dat eiseres bij beslissing van de heer Voorzitter van de rechtbank van eerste aanleg te Gent gemachtigd werd haar voorlopige woonst te vestigen ter Burggravenlaan en een onderhoudsgeld kreeg toegewezen van 4.000 fr. per maand;

Overwegende dat eiseres beweert dat verweerder haar oneerlijke mededinging aandoet;

Overwegende dat deze bewering slechts kan nader onderzocht worden wanneer eiseres bewijst dat het handelsfonds «Orpheus» een goed is dat haar eigen is en niet een goed der huwgemeenschap tussen haar en verweerder bestaande; dat het immers duidelijk is dat in dit laatste geval verweerder als beheerder der goederen dezer gemeenschap vrij is zelf de uitbating ervan op zich te nemen;

Overwegende dat eiseres, om haar persoonlijk eigendomsrecht te bewijzen, inroept dat het handelsfonds «Orpheus» opgericht werd bij middel van gelden, die zij op 6 Maart en 13 Mei 1952 ontleende aan de N. V. Algemeen Beroepskrediet en deze handel ophield bij middel van een andere lening gesloten door haar man met de leen- en financieringskas op 18 Februari 1953;

Overwegende dat het huwelijkscontract voorziet dat de echtgenoten ieder eigenaar blijven van roerende en onroerende goederen welke hun toebehoren bij het verlijden der akte alsook van deze die ze gedurende hun huwelijk zullen verkrijgen ten kosteloze titel, als door erfenis, schenking, legaat, alsook van alle goederen uit hoofde van wederbelegging van eigen goed;

Overwegende dat het handelsfonds «Orpheus» niet aan eiseres toebehoorde bij het verlijden der akte zoals blijkt uit artikel 4 van de huwelijksakte, evenmin door eiseres verworven werd op een der manieren aangewezen in de bovengaannde overweging;

Overwegende dat artikel 2 van het huurcontract bepaalt dat de gemeenschap van aanwinsten zal bestaan uit al de winsten en goederen, roerende en onroerende, welke de aanstaande echtgenoten zullen verwerven vanaf de dag van het huwelijk door hun arbeid, handel of nijverheid hetzij gezamenlijk, hetzij afzonderlijk;

Alle goederen waarop de echtgenoten hun persoonlijke eigendom niet zullen kunnen bewijzen worden

geacht tot deze gemeenschap van aanwinsten te behoren;

Overwegende dat de akten waarop eiseres zich steunt om haar persoonlijke eigendom op het handelsfonds « Orpheus » te bewijzen, dit bewijs niet inhouden;

Overwegende dat, alhoewel partijen aannemen dat het kwestige handelsfonds opgericht werd met de gelden bekomen door de twee eerste akten, het blijkt uit de twee eerste ingeroepen akten dat de gekrediteerden zijn Rosa Roos, haar echtgenoot Edgard Vermeire en Joseph Roos, vader van eerstgenoemde dat deze drie personen hoofdelijk en ondeelbaar een enkele partij vormen, dat alleen de echtgenoten Edgard Vermeire-Roos persoonlijk tot de uitvoering der genomen verbintenissen gehouden zijn en onder meer tot de terugbetaling van het crediet;

Overwegende dat weliswaar de derde akte aangegaan werd voor 27.000 fr. door eiseres persoonlijk, maar niets vorenligt aangaande de bestemming dezer gelden;

Overwegende dat het niet is omdat eiseres gemachtigd werd door verweerder een afzonderlijke handel uit te baten, dat dit handelsfonds de eigendom zou worden van eiseres;

Overwegende dat de opwerping van eiseres, dat de gemeenschap over geen geldelijke middelen beschikte om een handelsfonds aan te kopen, niet dienend is, vermits het blijkt dat de gemeenschap een kredietopening vroeg om het handelsfonds te beginnen;

Om deze redenen:

Laten de kosten aan eiseres.

VREDEGERECHT TE ANTWERPEN

3e Kanton. — 29 Januari 1955.

Rechter : M. De Roeck.

Advocaten : Mrs A. Debergh loco E. Ooms en
V. De Doncker loco G. Van Lidth de Jeude.

**Registratierecht. — Evenredig veroordelingsrecht. —
Vonnis van vaststelling der huurwaarde bij huurhernieuwing. — Evenredig recht niet verschuldigd.**

Het vonnis dat er zich toe beperkt de huurwaarde vast te stellen van een gebouw naar aanleiding van de huurvernieuwing en de betaling van een verhoogde huurprijs oplegt met ingang van een datum reeds verstreken bij de uitspraak, verschaft de verhuurder geen uitvoerbare titel voor de invordering van vervallen huurgelden.

Dergelijk vonnis houdt derhalve geen veroordeling in gaande over « sommen en roerende waarden » in de zin als bedoeld door art. 142 van het Wetboek van Registratierechten. Er kan dan ook geen evenredig veroordelingsrecht van 2% geheven worden op het bedrag der huurgelden vervallen vóór de uitspraak van het vonnis. Alleen het specifiek vast recht, voorzien door art. 145 van het Wetboek van Registratierechten, is verschuldigd.

Gezien de inleidende dagvaarding van deurwaarder M. Vandenhende te Antwerpen verblijvende, de dato 24 Juni 1954, geboekt, strekkende ten einde verweerder te horen veroordelen om aan aanlegger te betalen de som van 2.777 fr. wegens teveel geïnde registratielasten, enz.;

Overwegende dat het dispositief van het vonnis, uit-

gesproken de dato 24 December 1953 door de Heer Vrederechter van het tweede kanton der stad Antwerpen, in de zaak Rens tegen Ardor en Ardor t/ Negler-Spitsaert, luidt als volgt :

« zeggen voor recht dat de huurprijs, verschuldigd door » de partij Ardor aan de partij Rens en door de partij » Negler-Spitsaert aan de partij Ardor met aanvang » op 1 Januari 1953 zal bepaald worden op 11.000 » frank per maand, te verhogen met al de belastingen » en taksen behalve deze die de wetten verbieden ten » laste van de huurder te leggen; zeggen voor recht dat » deze huurprijs zal verhoogd worden op 11.950 frank » indien de partij Rens er in toestemt voor de plaatsen » die zij betreft een huurprijs te betalen van 2.000 fr. » per maand; verwijzen ieder der partijen tot een derde » der kosten van het geding... » ;

Overwegende dat door dit dispositief de Rechter en betwisting die er tussen de partijen bestond betreffende en alleen een einde heeft willen stellen aan een de de hoegrootheid van de maandelijkse huur;

Overwegende dat bij dit dispositief de Rechter enkel bepaald heeft hoe de rechtsverhouding is tussen partijen, alleen wat betreft de huurwaarde van een bepaald goed, over welke huurwaarde partijen het niet eens waren;

Overwegende dat zonder enige twijfel de Rechter bij dit dispositief volledig afzijdig is gebleven van de effectieve huurschulden die gebeurlijk tussen partijen bestond;

Overwegende inderdaad dat de Rechter bij dit dispositief niet gevonnist heeft over een voorgelegde rekening of verrekening van huurgelden, maar enkel en alleen over de maandelijkse hoegrootheid in geld van een bepaald huurceel;

Overwegende derhalve dat door dit vonnis geen uitvoerbare titel verleend wordt om bepaalde sommen af te dwingen, maar enkel en alleen op authentieke wijze een rechtszekerheid gegeven wordt over een bepaalde huurwaarde;

Overwegende om die redenen dat het dispositief van het kwestieuze vonnis buiten toepassing valt van art. 142 van het wetboek van de registratierechten;

Overwegende inderdaad dat door gezegd artikel 142 inzake vonnissen de eisbaarheid van het registratierecht vastgesteld wordt wanneer door een vonnis een einde gesteld wordt aan een betwisting betreffende het al of niet toekennen aan een der partijen van bepaalde geldsommen of roerende waarden;

Overwegende dat in het dispositief weskwestie geen geldsommen worden toegekend, noch roerende voorwerpen, maar enkel een huurwaarde wordt vastgelegd, zodat art. 142 niet van toepassing is;

Overwegende derhalve dat de vordering van aanlegger gegrond is;

Om deze redenen :

Wij, Vrederechter, rechtdoende op tegenspraak, veroordelen verweerder om aan aanlegger te betalen de som van 2.777 frank, te vermeerderen met de gerechtelijke intresten en met de kosten van het geding, deze laatste tot op heden berekend op 254 frank.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

POLITIERECHTER TE PEER

15 December 1953.

Rechter: M. Roelandts.

Advocaten: Mrs Willems en Van Deurzen.

Wegenverkeer. — Aanrijding bij nacht van een stilstaande fietser zonder licht. — Geen onvoorzienbare hindernis. — Plichten van een voorzichtig autobestuurder.

Een wielrijder en zijn stilstaand, niet verlicht rijwiel kunnen niet beschouwd worden als een onvoorzienbare hindernis. Elk voorzichtig bestuurder moet er zich aan verwachten 's nachts op de weg hindernissen te ontmoeten, die niet verlicht zijn en derhalve met een zodanig nodige snelheid rijden, dat hij kan stoppen wanneer een hindernis in zijn gezichtsveld komt.

's Nachts moet een automobilist bij de regeling zijner snelheid rekening houden niet alleen met de toestand van de weg, maar ook met het verlichtend vermogen van zijn koplampen. De verplichting in gegeven omstandigheden zijn kruisingslampen te gebruiken heeft niet de opheffing van zijn verantwoordelijkheid ten gevolge, zo hij een hindernis aanrijdt; hij is integendeel verplicht langzamer te rijden, zodat hij kan stoppen voor een hindernis, dat zich in zijn gezichtsveld voordoet.

O. M. en Saelen b.p. t/ Frederix.

Overwegende dat uit het proces-verbaal blijkt, dat het slachtoffer stond op de uiterste rechterkant van de weg; dat hij zijn rijwiel aan de hand leidde tot op de plaats van het ongeval, waar hij bleef stilstaan om zijn tas opnieuw vast te maken;

Overwegende dat het slachtoffer en de stilstaande fiets, die natuurlijk niet verlicht was, niet kunnen aangezien worden als een onvoorzienbare hindernis; dat elk voorzichtig en aandachtig bestuurder er zich aan verwachten moet op de weg hindernissen te ontmoeten, die niet verlicht zijn en bijgevolg moet rijden met een snelheid, die hem toelaat stil te staan, wanneer een hindernis in zijn gezichtsveld komt;

Overwegende dat 's nachts de snelheid van de automobilist moet geregeld worden, niet alleen rekening houdend met de toestand van de weg, maar ook met het verlichtend vermogen van zijn koplampen; dat de verplichting voor de automobilist in gegeven omstandigheden zijn kruisingskoplampen te gebruiken, niet ten gevolge heeft, dat hij niet meer verantwoordelijk zou zijn, zo hij een hindernis aanrijdt, maar hem integendeel verplicht trager te rijden, zodat hij kan stilstaan voor een hindernis, die in zijn gezichtsveld komt;

Overwegende anderzijds dat de aardeweg op de plaats van het ongeval en gelegen naast de weg, bruikbaar is en onbelemmerd voor voetgangers of weggebruikers, die een rijwiel aan de hand leiden; dat overeenkomstig art. 22/2 van het Algemeen Verkeersreglement de bestuurders van de aan de hand geleide motorloze rijwielen slechts de rijweg mogen volgen, indien de openbare weg noch verhoogde noch gelijkvloerse bermen heeft of indien deze onbruikbaar of belemmerd zijn;

Overwegende dat het slachtoffer slechts op de weg « stond », maar geen onvoorzienbare hindernis opleverde;

Overwegende daarenboven dat blijkt, dat de fiets

op het aarden gedeelte stond en het slachtoffer zelf op de uiterste rechterkant van de weg stond; dat anderzijds ook blijkt dat aan aanrijder zeer onvoorzichtig reed, daar hij zelf toegeeft het slachtoffer slechts op ongeveer twee meter voor hem gezien te hebben, dat hij verder verklaarde het slachtoffer aangereden te hebben op het ogenblik dat hij het zag; dat zulks bewijst, dat aanrijder niet aandachtig reed;

Overwegende dat uit al deze beschouwingen blijkt, dat de ganse schuld van deze aanrijding op aanrijder-verdachte dient te worden gelegd;

Overwegende dat de ten laste gelegde feiten bewezen zijn door het ter zitting gedane onderzoek en misdrijven uitmaken, strafbaar gesteld bij de artt. 418-420 W. v. S. en art. 42 K. B. 1-2-1934;

Overwegende dat er eendaadse samenloop van misdrijven bestaat en dus overeenkomstig art. 65 W. v. S. slechts een enkele straf dient te worden uitgesproken;

Overwegende dat er ten gunste van verdachte verzachtende omstandigheden bestaan, die voortvloeien uit zijn goede antecedenenten (art. 85 W. v. S.);

Overwegende dat er aanleiding is te hopen dat verdachte blijk zal geven van verbetering; dat er aanleiding is om op verdachte art. 9 der wet van 31 Mei 1888 toe te passen, daar hij nog niet veroordeeld werd tot een hoofdgevangenisstraf van drie maanden;

WERKRECHTERSRAAD TE MECHELEN

26 Augustus 1952.

Voorzitter: M. Van Daele.

Rechtskundig adviseur: M. De Ridder.

Bediendencontract. — Kan op straffe van nietigheid voor bepaalde tijd slechts schriftelijk worden aangegaan. — Betekenis van artikel 2, lid 2, van de wet van 7 Augustus 1922. — Wetsuitlegging bij verschil tussen de Franse en de Nederlandse wettekst. — Beslissend is de bedoeling van de wetgever.

De verplichting van de werkgever om gedurende de eerste dertig dagen van de arbeidsonbekwaamheid van de bediende ingevolge ziekte of ongeval diens loon te betalen is van openbare orde.

Een bediendencontract voor een bepaalde tijd mag op straffe van nietigheid slechts schriftelijk worden aangegaan. Dit blijkt uit de Nederlandse tekst van artikel 2, lid 2, van de wet van 7 Augustus 1922.

Bij verschil tussen de Nederlandse en Franse wettekst moet men, zonder voorrang toe te kennen aan de ene tekst boven de andere, veeleer nagaan welke de bedoeling van de wetgever is dan zich aan de letterlijke zin van de door hem gebruikte woorden te binden. Het is zeker de bedoeling van de wetgever geweest te beletten, dat een overeenkomst van bepaalde duur mondeling tot in het oneindige telkens zou vernieuwd worden, waardoor de bediende van zijn opzeggingsrecht zou worden beroofd.

Bij ontstentenis van een geschrift moet dus het bestaan van een bediendencontract van onbepaalde duur worden aangenomen met alle daaraan door de wet verbonden gevolgen.

Vekemans t/ De Punder.

Aangezien eiser bij exploit van rechtsingang van deurwaarder L. Coveliers, te Mechelen, van 18 Augustus

tus 1952 de veroordeling vordert van verweerder om hem te betalen de som van 5.000 frank, onder aftrek van de afhoudingen voor de maatschappelijke zekerheid en van de aan de bron af te houden belastingen; de rechterlijke interessen en de kosten van het geding, bij vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niettegenstaande verzet of hoger beroep en zonder borgstelling;

Aangezien eiser op 21 Januari 1952 bij verweerder in dienst trad als bediende, tegen een maandloon van 5.000 frank;

Aangezien eiser op 16 April 1952 ziek werd en deze ziekte, waarvan de duur door partijen thans niet bepaald wordt, in elk geval ten minste dertig dagen heeft geduurd;

Aangezien ingevolge artikel 8, eerste lid, der wet van 7 Augustus 1922 op het bediendencontract de onmogelijkheid voor de bediende om wegens ziekte of ongeval zijn arbeid te verschaffen, de uitvoering der overeenkomst schorst;

dat, volgens hetzelfde artikel (tweede lid, de bediende gedurende de eerste dertig dagen van de arbeidsonbekwaamheid, niettegenstaande elk afwijkend beding, het recht behoudt op het door de overeenkomst voorziene loon;

Aangezien eiser dus terecht zijn maandloon onder de door hem voorgestelde aftrek vordert voor zijn ziekteperiode van 16 April 1952 (begin der ziekte) tot 16 Mei 1952;

dat de verplichting van de werkgever om dit bedrag te betalen van openbare orde is (zie Arbeidsrecht, door F. Van Goethem en R. Geysen, blz. 135);

Aangezien verweerder tegen de eis enkel opwerpt, dat eiser op 21 Januari 1952 bij hem in dienst is gekomen voor een periode van slechts twee maanden, hetgeen mondeling zou zijn overeengekomen, zodat eiser op 16 April daaropvolgend, begindatum zijner ziekte, niet meer in dienst zou geweest zijn, en verweerder ook niets verschuldigd is;

dat er volgens verweerder dus een contract voor een bepaalde duur zou ontstaan zijn, dat reeds zou geëindigd zijn bij de aanvang van eisers ziekte;

Aangezien echter in zulk geval de verplichting bestaat het contract bij geschrift af te sluiten op straf van nietigheid (Werkrechtssraad van Beroep te Brussel, 10 September 1926, J. T. 1926, blz. 643; Werkrechtssraad van Beroep te Luik, 22 April 1931, Pasicrisie belge, 1932, II, 107; Werkrechtssraad van Beroep te Luik, 1 Juni 1932, Jurisprudence de la Cour d'appel de Liège, 1932, 304; Werkrechtssraad Gent, 24 Juni 1941, Louage ouvr., 1952, 125; Werkrechtssraad van Beroep te Luik, 17 Maart 1943, Louage ouvr., 1943, 209; Werkrechtssraad van Beroep te Brussel, 11 Mei 1948, Louage ouvr., 1949, 12; Werkrechtssraad van Beroep te Luik, 5 Januari 1949, Jurisprudence de la Cour d'appel de Liège, 1949, 223; Werkrechtssraad van Beroep te Luik, 9 November 1951, Louage ouvr., 1952, blz. 18, met nota; Léger et Crokaert, Le Contrat d'emploi, 1923, n° 629; « Arbeidsrecht », door F. Van Goethem en R. Geysen, blz. 120, alinea 2; Velge, Eléments de droit industriel belge, 1927, n° 232, n° 250; Houben, La loi sur le contrat d'emploi, 1934, blz. 20; Vandeputte, Beginselen van nijverheidsrecht, 1938, n° 38; Horion, Législation sociale, 1947, blz. 65, en in Rev. crit. jur. belge, 1949, II, n° 32; Geysen, Les Contrats des travailleurs et les juridictions du travail, 1948, n°s 629 en 64; Nota van R. G. in Tijdschrift voor sociaal recht en van de arbeidsgerechten, 1951, blz. 10, 11, 12; Nota van J. Derclaye in hetzelfde tijdschrift, 1952, blz. 121, 122, 123, 124);

Aangezien weliswaar een gedeelte der rechtspraak en der rechtsleer van mening is dat een bedienden-

contract voor bepaalde duur zonder geschrift mag gesloten worden (Vrederecht St. Vith, 9 April 1929, Louage ouvr. 1930, 221; Werkrechtssraad Charleroi, 6 Juni 1936, Louage ouvr. 1938, 57; Werkrechtssraad Oostende, 23 April 1937, Louage ouvr. 1940, 28; Werkrechtssraad van Beroep te Brussel, 26 Juni 1944, Louage ouvr. 1944-1945, 106; Wauwermans, Employeurs et Employés, 1923, n° 32; Thoumsin, Saintenoy et Schueller: Le Contrat d'emploi, 1935, n°s 53 en 300; Répertoire pratique du droit belge, verbo Louage de services et contrat d'emploi, n°s 81 en 83; Abel en Lagosse, Code industriel belge, n° 2157; Werkrechtssraad van Beroep te Bergen, 27 April 1951, Louage ouvr. 1952, 119);

Aangezien deze laatste rechtspraak en rechtsleer zelfs bevestigd werd door een arrest van het Hof van Verbreking op 27 October 1950 (zie: Tijdschrift voor sociaal recht en van de arbeidsgerechten, 1951, blz. 9; Pasicrisie belge, 1951, I, 105), dat een arrest van de Werkrechtssraad van Beroep te Brussel van 19 Februari 1948, dat in tegenovergestelde zin had uitgemaakt, heeft verbroken;

dat de samenvatting van voormeld arrest van het Hof van Verbreking luidt: «het is zonder wettelijke grond dat men beweert in par. 2 van artikel 2 der wet van 7 Augustus 1922 het bewijs te vinden, dat elk contract voor bepaalde duur schriftelijk moet vastgesteld worden; inderdaad deze paragraaf beoogt enkel aan te stippen dat de bepaalde onderneming naar luid van par. 1 zal bepaald worden door haar voorwerp of door de duur, die nodig is om dit voorwerp te verwezenlijken»;

Aangezien, aan de hand van de Franse wettekst: « si l'engagement est fait pour une entreprise déterminée, il doit être constaté par écrit. L'entreprise peut être délimitée par l'indication de son objet ou par la fixation de sa durée », kan volgehouden worden dat « sa durée » betrekking heeft op « son objet » en niet op « l'entreprise »;

dat dit echter moeilijk kan volgehouden worden aan de hand van de Nederlandse tekst, die luidt: « Geldt het dienstverband voor een bepaalde onderneming, dan moet het schriftelijk vastgesteld worden. De onderneming kan worden bepaald door de aanwijzing van haar voorwerp of door de vaststelling van haren duur »;

dat de woorden « haar duur » slechts kunnen betrekking hebben op het woord « onderneming », dat van het vrouwelijk geslacht is, en niet op het woord « voorwerp », dat onzijdig is;

dat opdat het woord « duur » zou kunnen beschouwd worden als staande in betrekking tot het woord « voorwerp », de interpretatie van het Hof van Verbreking, volgende Nederlandse wettekst zou geëist hebben: « door de aanwijzing van haar voorwerp of door de vaststelling van *zijn* duur » (zie nota R. G. onder arrest van Verbreking van 27 October 1950, Louage ouvr. 1951, blz. 10, 11, 12);

Aangezien, wanneer er verschil bestaat tussen de Franse en de Nederlandse wettekst, de betekenis moet bepaald worden naar de wil van de wetgever volgens de gewone regels van wetsinterpretatie, zonder voorrang van de ene tekst op de andere; dat men veeleer moet nagaan welke de bedoeling van de wetgever is dan zich aan de letterlijke zin der door hem gebruikte woorden te binden (zie: Hof van Verbreking, 18 December 1939, Pasicrisie belge, 1939, I, 525);

Aangezien de bedoeling van de wetgever heel zeker is geweest in het algemeen de bedienden met een bepaald loon te beschermen en in het bijzonder te beletten, dat een overeenkomst met bepaalde duur mondeling zou vernieuwd worden tot in het oneindige,

waardoor de bediende van zijn opzeggingsrecht zou worden beroofd (zie: J. Derclaye, Louage ouvr., 1952, blz. 123);

dat het nooit de bedoeling van de wetgever kan geweest zijn, die, zoals hierboven opgemerkt, de kleine bedienden wilde beschermen, degenen, die verbonden zijn door een overeenkomst met bepaalde duur, aan de willekeur van hun werkgever over te leveren; terwijl hij volgens het arrest van het Hof van Verbreking van 27 October 1950 de nochtans veel minder voorkomende bedienden, verbonden door een overeenkomst met een bepaald voorwerp, wilde beschermen (zie: nota R. G. onder Verbreking, 27 October 1950, Louage ouvr., 1951, blz. 11);

Aangezien de uitlating van de heer Behogne in het aanvullend verslag aan de Kamer en luidend: «à l'article 2, par entreprise déterminée, la Commission entend ne viser que des cas tout à fait exceptionnels» (Doc. Parl., Ch., n° 403, 29 Juni 1921), geen afbreuk doet aan de hiervoren omschreven bedoeling van de wetgever;

dat de interpretatie dezer uitlating door het arrest van het Hof van Verbreking dd. 27 October 1950 hierop neerkomt, dat de wetgever slechts zou beschermd hebben de uitzondering, nl. de overeenkomst voor een bepaalde onderneming, en niet de volgens het Hof van Verbreking meer voorkomende overeenkomsten met bepaalde duur;

dat niet kan aangenomen worden dat de wetgever, die de kleine bedienden wilde beschermen, de uitzonderlijke gevallen onder zijn bescherming zou genomen hebben en de meer voorkomende gevallen eenvoudig zou genegeerd hebben, vermits de wet dan haar doel zou gemist hebben;

Aangezien de Raad dus van oordeel is, dat voor een contract met bepaalde duur een geschrift nodig is en bij ontstentenis van geschrift een contract voor onbepaalde duur voorhanden is met de wettelijk daaraan verbonden gevolgen (Arbeidsrecht, door F. Van Goethem en R. Geysen, blz. 123, alinea 2);

Aangezien de vordering dus gegrond is;

Om deze redenen,

De Bediendenkamer van de Werkrechtersraad van het gebied Mechelen,

vonnis wijzende op tegenspraak en in eerste aanleg, verklaart de vordering ontvankelijk en gegrond; veroordeelt dienvolgens verweerder om aan eiser te betalen de som van 5.000 frank, onder aftrek van de afhoudingen voor de maatschappelijke zekerheid en van de aan de bron af te houden belastingen, te vermeerderen met de gerechtelijke intresten.

Veroordeelt verweerder tot de kosten van het geding.

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

"Rechtskundig Weekblad"

BIBLIOGRAPHIE

Mr J. Th. DE SMIDT: Rechtsgewoonten. De gebruiken en plaatselijke gebruiken waarnaar het Burgerlijk Wetboek verwijst. — Amsterdam, 1954. 363 blz.

Dit boek is het eerste werk uitgegeven door de Commissie voor Rechtsgewoonten der Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen in 1929 ingesteld door de afdeling Letterkunde van voornoemde Academie. Voorzitter van deze commissie was wijlen Prof. E. M. Meijers.

De auteur, Mr De Smidt, is assistent in het oud-vaderlands recht aan de Rijksuniversiteit te Leiden.

Op zeer wetenschappelijke en breedvoerige wijze onderzoekt de auteur, na een inleiding, de gebruiken in de volgende domeinen: huwelijkse voorwaarden, openbare veiling, levering, burendrecht, tienden, vruchtgebruik, overeenkomsten, verborgen gebreken, huur en pacht, arbeidscontract, beklemming en kerfstok. Een zeer belangrijk deel van het boek wordt gewijd aan het burendrecht en vooral aan huur en pacht (ongeveer 170 blz.).

Het werk eindigt met een korte inhoud in de Franse taal, de bibliografie, een register van de aangehaalde Nederlandse aardrijkskundige namen, een tabel van de jurisprudentie, de belangrijkste wetten en wetsontwerpen, alsmede een zakenregister.

In het boek steken drie kaarten van Nederland die de gebruiken aangeven in zake: vertrekdagen van landbouwarbeiders, betaaldagen van pacht en verhuisdagen van huis, hoeve en land.

Aan de behandelde stof en vooral aan de bijzondere aandacht die de auteur besteedde aan aangelegenheden die in de bevoegdheid vallen van de kanton-gerechten, valt het onmiddellijk op van welk belang dit werk voor onze Nederlandse collega's moet zijn.

In de eerste plaats worden de praktische en theoretische problemen onderzocht. Vervolgens worden de vorming en de ontwikkeling van bepaalde gebruiken bestudeerd. Conventionele en handelsgebruiken vallen buiten het kader van deze studie. Vooral in het hoofdstuk gewijd aan de huur en de pacht wordt aan rechtsgeschiedenis gedaan.

De firma N.V. Noord-Hollandsche Uitgeversmaatschappij van Amsterdam zorgde voor de uitgave.

*Alfons Van Rollegheem,
Vrederechter.*

M. Elisabeth KLUIT: Cornelis Felix van Maanen. Tot het herstel der onafhankelijkheid, 9 September 1769 tot 6 December 1813. — J. B. Wolters, Groningen, 1954. X + 442 p.

In deze uiterst interessante studie over de latere grote conservatieve minister, de «bête noire» der Belgen, de «Metternich der Nederlanden» van Willem I, schetst mej. E. Kluit ons de eerste — revolutionnaire — periode van zijn leven. Gebaseerd op tal van memories, processtukken, rechtsgleerde adviezen, notulen en particuliere brieven, waarin Van Maanen zich zelf verraadt en waar, achter het ambtelijk masker, de mens te voorschijn treedt.

Achtereenvolgens volgen wij zijn studiejaren, met dissertatie en promotie; zijn intrede in de maatschappij als advocaat te Den Haag, zijn rol in de revolutie van 1795, als secretaris van de Provisioneele Raad te Den

Haag en als secretaris van de Raad van Den Haag, zijn benoeming als advocaat-fiscaal en procureur-generaal in de jaren 1795-1801, zijn eerste botsingen met de Franse militaire macht, de wijze waarop hij zijn ambt uitoefende, zijn rol in het proces Repelaar, de drukpersdelicten in de jaren 1795-1798, zijn strijd tegen onvoegzame uitingen op het toneel en in openbare gelegenheden, de duistere voorbereidingen voor de staatsgreep van 28 Januari 1798, het verzet tegen het Januari-bewind, de zaak Daendels, de staatsgreep van 12 Juni 1798, het proces tegen Van Langen en Fijnje, het proces tegen Eyckenbroek, Vander Hoeven en hun handlangers in Holland, het proces tegen Wighardt Petersen, de Engels-Russische inval van Jun 1799, het proces tegen Hendrik van Stralen, Van Maanen's rapport over de doodstraf uitgebracht op 27 Februari 1798, zijn toespraken tot de ter dood veroordeelden en zijn huwelijk met Maria Theodora van der Meersch.

De auteur schetst ons daarna het financieel offensief van Napoleon Bonaparte in Januari en Maart 1801, de nieuwe staatsregeling en haar ontstaan, evenals de vernieuwingen op juridisch gebied. Van Maanen gaf in deze periode een weloverdacht en overwogen advies omtrent de competentie van het Hof van Holland ten opzichte van het Nationaal Gerechtshof. Door de veranderingen in het rechtsleven kwamen moeilijkheden voor het Hof van Holland; Van Maanen leverde strijd met de Raad en de schepenbank van Den Haag. De auteur bespreekt de correspondentie van Dirk en Gijsbert Karel van Hogendorp in Maart 1801, de reactie van de «Staten van de Kneuterdijk» en de brieven uit Oranienstein, evenals G. K. van Hogendorp's «Verklaring van het Staatsbewind». Van Maanen werd belast met een onderzoek naar de publicatie en verspreiding van Van Hoogendorp's Verklaring en zond een nota aan het Corps Diplomatique. De zaak Van Hogendorp werd behandeld in de vergadering van het Hof van Holland, gevolgd door het proces tegen J. C. Van Hespel. Op 16 augustus 1802 proclameerde het Staatsbewind een Generale Amnestie, terwijl Van Maanen pogingen deed tot beteugeling van de drukpers, met het Amsterdamse proces tegen Maria Aletta Hulsthoof; intussen had Van Maanen moeilijkheden met Franse militairen, en een Engels-Frans-Bataafs spionageproces. Intussen kwam het einde van het Staatsbewind en één eenhoofdig gezag: Rutger Jan Schimmelpenninck. Tijdens dit bewind en het koninkrijk Holland bleef Van Maanen advocaat-fiscaal en procureur-generaal: als dusdanig behandelde hij de zaak Miss Paterson (de Amerikaanse vrouw van Jérôme Bonaparte), voerde een strijd tegen valse berichtgeving, gaf een advies over de beteugeling van zedenbedervende vertoningen, spelen en zangen, had moeilijkheden met de officieren en de schepenbank in Delft en de officier van Schiedam, had zich te beklagen over het slecht gedrag van zijn dienaren, die zich aan dronkenschap overgaven en voerde een strijd tegen de onveiligheid op het platteland. In Maart 1806 voerde van Maanen een strijd voor zijn financiële positie als Procureur-Generaal. Rond die tijd eindigde het bewind van Schimmelpenninck en kwam koning Lodewijk Napoleon aan het bewind. Van Maanen werd lid van de Staatsraad, waar hij een vooraanstaande rol speelde bij het opmaken van het Lijfstraffelijk Wetboek en verder in allerlei commissies en bij het opmaken van allerlei adviezen en rapporten. (Hier releveert de auteur lacunes van Dr W. C. Van Binsbergen in zijn boek «Algemeen karakter van het Crimineel Wetboek voor het Koninkrijk Holland», proefschrift, Utrecht, 1949).

Op 10 december 1807 werd Van Maanen tot minister

van Justitie en Politie benoemd, wat een einde maakte aan het provinciale tijdperk in zijn leven. Hij reorganiseerde het Ministerie en de burelen, verzorgde de wettelijke uitwerking in 's konings constitutionele prerogatieven en hield zich vooral bezig met de bescherming van de persoon van de koning; deze was vooral bezig met de bescherming van de persoon van de koning; deze was vooral zeer angstig over spionnen. In deze jaren heeft Van Maanen het zeer druk met blokkade en andere moeilijkheden. Hij verblijft te Utrecht, in de residentiestad. Op 11 April 1809 kreeg Van Maanen, met een groot pensioen, eervol ontslag. Over de oorzaken van dit aftreden, dat alom teleurstelling baarde, tast men volledig in het duister. Wilde de koning hem kwijt? Of wilde hij de koning niet langer dienen? Hij was nu ambteloos burger, maar hij bleef niet werkeloos: hij werd werkend lid van de Tweede Klasse van het Koninklijk Instituut en bekleedde nog andere lidmaatschappen op het terrein van kunsten en wetenschappen en het maatschappelijk leven: veel hield zijn aandacht geboeid in het staatkundige, in het rechtsleven en in het culturele leven van zijn dagen. Hij was toeschouwer geworden, maar hij was een actief toeschouwer.

Na zijn inlijvingsdecreet van 9 juli 1810 werd hij in Parijs lid van de Conseil pour les Affaires de Hollande en later als Staatsraad. Weldra keerde hij terug om benoemd te worden tot Eerste President van het Keizerlijk Gerechtshof, waarin hij moest samenwerken met de Vlaamse Procureur-Generaal Baron Beyts en later met procureur-generaal Jacquinet.

Vooraf interessant en merkwaardig om lezen zijn de bladzijden, die juffrouw Kluit gewijd heeft aan de houding van Van Maanen op het einde van het Napoleontisch tijdperk en de omwenteling van November 1831, die de Prins van Oranje aan het bewind bracht.

Het boek leest als een roman: het is, zoals de auteur zelf schrijft, een historische studie over het werk-leven van Van Maanen tot het herstel der nationale onafhankelijkheid in 1813, geplaatst in de lijst van zijn tijd. Voor de meesten van ons was het zeker een revelatie een Van Maanen te leren kennen, die zo sterk in contrast staat met de latere, uit de Willem I periode. Wij wachten dan ook met spanning op het boek over dit tweede deel.

L. Th. Maes.

BALIELEVEN

VLAAMSE CONFERENTIE BIJ DE BALIE TE ANTWERPEN

Worstenfeest

Op 22 Februari 1955 werd aan boord van het M.S. «La Pérouse», gemeerd aan de Vlotbrug te Antwerpen, het zgn. «worstenfestijn» gehouden.

Evenals vorige jaren kende dit traditonueel feest der stagiaires een groot succes.

In de feestelijk versierde eetzaal werd door de tafelredenaars, voorzitter Mr Josse Mertens de Wilmars, Stafhouder Mr H. Van der Donckt, Mrs Fr. Wittemans en J. Franck de lof van de worst gezongen. Na het eerder armelijke «vastenmaal» werd de revue opgevoerd, terwijl iedereen dronk op stafhouders kosten. Zeer ondeugende liedjes op Mrs René Victor, E.Ooms, Russinger-Claessens, Jetty Rombaut, van frisse humor getuigende rijmen en dialogen, maakten

van deze prestatie, naar de mening der oudere garde, een der schitterendste revues die ooit te Antwerpen werden opgevoerd. Aan de acteurs en auteurs, Mrs Six, Tralbaut, Van Gelder en De Leu, viel een hartelijk en langdurig applaus te beurt. *H. B.*

ERRATUM

In de studie « Over de bepaling van de levensduur bij de begroting der vergoeding wegens onrechtmatige daad » van de hand van de Heer Raadsheer Et. Verougstraete, verschenen in het vorig nummer van het Rechtskundig Weekblad, is een vergissing geslopen.

In kolom 1092, 6e regel, in plaats van « vermoedelijke levensduur van 28,5 jaar », moet er gelezen worden « vermoedelijke levensduur van 31 jaar. Op de laatste dag is de vermoedelijke levensduur 28,5 jaar ».

TIJDSCHRIFTEN

Nederlands Juristenblad : afl. 9 - 26 Februari 1955.

Prof. Mr J. C. van Oven : Waarom zes graden ? — Mr D. G. Jansen, Pachtontbinding en schadevergoeding. — Prof. Mr J. M. van Bemmelen en Prof. Mr D. Hazewinkel-Suringa : Themis op de pijnbank in Indonesië. — Mr E. F. Frenkel : Het onderzoek ter terechtzitting. — Mr H. J. Marius Gerlings : De groene tafel.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-amt en Registratie : nr 4387 - 19 Februari 1955.

Mr C. G. Polvliet : De recuperatie van gedurende de bezetting van Nederland verloren geraakte buitenlandse

effecten (I). — Dr A. R. de Bruijn : Het gewijzigd ontwerp van wet tot opheffing van de handelingsonbekwaamheid der gehuwde vrouw. Rectificatie. — J. F. van Heusden : Omzetbelasting herbouwplicht en bouwondernemer, m.o. Mr Dr B. J. F. S. Steinmetz.

N° 43 88 - 26 Februari 1955.

Mr C. G. Polvliet : De recuperatie van gedurende de bezetting van Nederland verloren geraakte buitenlandse effecten (II). — Mr W. R. Emmen Riedel : Het IFA-congres 1954 te Keulen. — Mr P. W. van der Ploeg : Overzicht der Nederlandse Rechtspraak Vennootschapsrecht.

Journal des Tribunaux : n° 4055 - 27 février 1955.

G. Van Hecke : La collaboration juridique entre les pays de Benelux : objectifs et méthode. — E. Janson : Observations sur la propriété des lettres. — Jurisprudence.

Jurisprudence du Port d'Anvers : vol 1 & 2 1955. Jurisprudence.

Recueil Dalloz et Recueil Sirey. — **Doctrines**. — **Jurisprudence** — **Législation** : 8° cahier - 26 février 1955.

A. L. Pépy : L'incompétence de la juridiction correctionnelle pour statuer sur l'action civile, en cas d'abrogation de la loi pénale avant jugement au fond. — Jacomet : La durée de validité d'une déclaration d'utilité publique sans fixation du délai de réalisation de l'expropriation. — Alex Weill : L'évaluation, au jour du partage de la communauté, de l'indemnité due par l'indivisaire aliénateur, pour son compte personnel, d'un meuble indivis. — R. Savatier : L'action recevable des descendants d'un enfant naturel reconnu post nuptias, en déclaration de la légitimation de leur acteur.

VLAAMSE JURISTEN,

Abonneert U op het "Rechtskundig Weekblad"